

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ

15. Ulusal Turizm Kongresi

Engelsiz Turizm

13-16 Kasım 2014
Ankara

DESTEKLEYENLER

T. C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

TÜBİTAK

TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU
(TÜBİTAK)

15. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

BİLDİRİLER KİTABI

13-16 Kasım 2014, ANKARA

Ankara, 2014

Editör

Doç. Dr. Arzu KILIÇLAR

Editör Yardımcısı

Doç. Dr. Ahmet TAYFUN

Yayına Hazırlayanlar

Yrd. Doç. Dr. Mustafa AKSOY

Yrd. Doç. Dr. Ece KONAKLIOĞLU

Arş. Gör. Dr. M. Murat KIZANLIKLI

Arş. Gör. Ahmet UŞAKLI

Arş. Gör. Emin ARSLAN

Arş. Gör. Alper IŞIN

Arş. Gör. Özgür YAYLA

Arş. Gör. Cemal Ersin SİLİK

Arş. Gör. Fulden Nuray GÜRAL

Bu kitap, 15. Ulusal Turizm Kongresi kapsamında yayımlanmıştır. Bu kitapta yer alan bildirimler, yazar(lar)ın kendi düşüncelerini yansıtmaktadır.

ÖNSÖZ

İnsanlığın doğuşu ve seyahat etme eylemlerinin başlaması ile birlikte ortaya çıktığı söylenebilecek turizm; özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra dünya genelinde hızla gelişen bir sektör haline gelmiş; gelir, istihdam gibi konulara sağladığı katkılar ile de çoğu ülkenin özellikle sosyal, ekonomik ve kültürel hareketliliğinde pozitif bir rol üstlenmiştir.

Turizm sektörünün sadece son 10 yıllık istatistiklerine bakıldığında dahi, sektörün büyüme hızını ve önemini anlamak mümkündür. Öyle ki; Dünya Turizm Örgütü verilerine göre; 2004 yılında dünya genelinde yaklaşık 700 milyon kişi uluslararası turizm hareketliliğine katılırken; 2013 yılında bu sayı 1 milyarı aşmıştır. Yine 2004 yılında yaklaşık 500 milyar dolar olan turizm gelirleri; 2013 yılında 1 trilyon doların üzerine çıkmıştır. İstikrarlı bir şekilde büyüme ve gelişme gösteren turizm sektörü; ülkelere sağladığı döviz girdisi ile birlikte hem ödemeler dengesi açığının kapanmasında hem de çalışma sahalarının genişlemesinde etkili olmuş ve iş gören ihtiyacını arttırarak da yeni istihdam imkânları oluşturmuştur.

Ancak turizm sektörünü diğer sektörlerden ayıran en önemli özelliklerinden birisi olan ikame edilebilirliği; şu anki gelirlerden tatmin edici bir pay alan tarafların, gelecekte sektörün neresinde olacakları konusunu cevapsız bırakmaktadır. Zamanın şartlarına bağlı olarak şekillenen tüketici davranışları, beklentileri ve sektör paydaşlarının eğilimleri artık, pek çok sektör gibi turizm sektörünü de “birey” odaklı olmaya ve sektörün bileşenlerini tek tek ele almaya mecbur kılmıştır.

Geleceğe dönük olarak tarafların ve belki de bu taraflar içerisinde Türkiye'nin de yaşayabileceği sektörle ilgili başarısızlıkları azaltmak için; uzun vadeli planların yapılması ve sektörün önündeki gerek mevcut, gerekse potansiyel engellerin saptanarak irdelenmesi oldukça önemli görülmektedir. Turizmin geleceği planlanırken ele alınması gereken konulardan birisi ise şüphesiz ki; sayısı 1 milyar kişiyi aşan engelli bireylerin eğilimleri ve turizm faaliyetlerine katılmalarını engelleyen ya da zorlaştıran durumların belirlenmesidir.

Engellilerin seyahat edebilmesi konusu, pek çok ülkede yasalar ile belirlenmiş bir haktır. Fiziksel ve ya zihinsel açıdan sağlıklı diğer bireylerden yasal hakları çerçevesinde herhangi bir farkı bulunmayan engelli kesimin, ne yazık ki günlük yaşamda ihtiyaç ve beklentilerini karşılama konusunda zorluk yaşadıkları bir gerçektir. Bu durum özetle; hukuki açıdan desteklenen ancak reel boyutta

sınırlanan “engelli yaşam alanı” anlamını taşıırken; ilgili bireylerin maddi olanaklarını diledikleri gibi kullanabilmelerinin de önüne geçmektedir. Turizm sektöründe de, nicel anlamda oldukça ciddi bir büyüklüğe sahip olan bu tüketici grubunun üzerine dikkat çekilmesi; satın alma gücü yüksek yeni bir grubun daha turizm faaliyetlerine katılımına olanak sağlayacaktır.

Bu çerçevede; bu sene ev sahipliğini yaptığımız 15. Ulusal Turizm Kongresi’nin ana teması “engelsiz turizm” olarak belirlenmiştir. Ancak kongre çerçevesinde engeller konusu yalnızca bireye özgü fiziksel ve zihinsel yetersizlikler sınırlamasından çıkarılmış, turizm hareketliliğinin geleceğini tehdit etmesi muhtemel pek çok başlık da araştırma konuları grubuna dâhil edilmiştir.

Turizm sektörü açısından oldukça önem arz eden engeller konusunun, Türkiye’deki en önemli ve en kapsamlı turizm kongresi olan Ulusal Turizm Kongresi’nde ve de Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi ev sahipliğinde ele alınıyor olması bizler için bir onur kaynağıdır. Kongreye ve kongre ana temasına gösterilen yoğun ilgi ise ayrı bir mutluluk nedeni olmuştur.

Bu vesile ile siz değerli katılımcılarımıza ve bu güzel organizasyonun hayata geçirilmesinde katkılarını esirgemeyenlere, şahsım ve Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi çalışanları adına teşekkür ederim.

Prof. Dr. Kurban ÜNLÜÖNEN

Gazi Üniversitesi

Turizm Fakültesi Dekanı

SUNUŞ

Önceleri temellerini iktisadi kaynak temininin devamlılığı üzerine atan ve bu amaç için hedef kitlelerini tanımadan genelleyen, beklentileri birbirinden çok farklı tüketici gruplarını aynı ürün etrafında toplamaya çalışan turizm stratejileri günümüzde; “ürüne özel müşteri anlayışından çıkmış, müşteriye özel ürün” yaklaşımını benimsemeye başlamıştır.

Ancak kişilerin tatil anlayışlarını genel anlamda yaş, cinsiyet, milliyet, eğitim, gelir düzeyleri ve din gibi demografik özellikleri doğrultusunda irdeleyen çalışmaların çoğunda bugün hala; “engeller ve engelli bireyler” konuları, söz konusu bu politikaların dışında bırakılmaktadır. Oysa Birleşmiş Milletler Raporu ve Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre; 7 milyarı aşan dünya nüfusunun % 15’inin farklı boyutlarda çeşitli engellere sahip olduğu tahmin edilmektedir. Bir başka ifade ile dünya genelinde yaşayan engelli bireylerin sayısı nerdeyse 1 milyarı aşmış durumdadır ve farklı açılardan engellere sahip nüfusun bu yoğunluğu; 1997 yılında gerçekleştirilen bir Dünya Engelliler Günü etkinliğinde dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan’ın kullandığı “**Engelliler Dünyanın En Yoğun Azınlığıdır**” tanımlamasını destekler niteliktedir. Yine Birleşmiş Milletler Nüfus Sayım Raporu ve Avrupa Birliği Merkez Bankası verilerine göre ise; engelli bireylerin ailesi ile arkadaşlarının sayısı yaklaşık 1.9 milyardır. Engelliler ile yakınlarının toplam nüfus içerisindeki oranı dikkate alındığında, ilgili grubun iktisadi pek çok alan gibi turizm sektörü için de önemli bir potansiyele sahip olduğunu söylemek mümkündür. Diğer taraftan; Dünya Bankası verileri, dünya genelinde ekonomik anlamda zayıf olan nüfusun % 20’sinde fiziksel ya da zihinsel bir takım engellerin bulunduğu dikkat çekmektedir. Bu durum; engelli bireylere yönelik turizm politikalarının, “ekonomik anlamda zayıf olan kitlelerin bir takım özel önlemler ve kolaylaştırıcılar yolu ile turizm etkinliklerine katılmalarını” ifade eden *sosyal turizm* kavramı çerçevesinde şekillendirilebileceğini göstermektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü tahminlerine göre; dünya genelinde çalışan engelli birey sayısı 386 milyondur ve yakınlarının iş yaşamındaki varlıkları da düşünüldüğünde bu kişilerin iktisadi anlamda ciddi bir alım gücüne sahip oldukları söylenebilir. Nitekim TÜRSAB verilerinden elde edilen engelli nüfusun yaklaşık % 70’inin seyahat ettiği bilgisi, turistik satın alma eğilimleri açısından bu düşünceyi destekler niteliktedir. Yine; Birleşmiş Milletler Gelişim Programı Raporu’na göre; engelli nüfusun % 80’inin gelişmekte olan ülkelerde yaşıyor

olması, ilgili grubun ekonomik yapısı bakımından çoğu ülke vatandaşına göre avantaj sahibi bir müşteri grubu olduğunun göstergesidir. Bazı raporlarda hareket etmekte zorlanan hamile bayanlar ile 65 yaş üstü kişilerin de engelli bireyler arasına dâhil edilmesi ise; *engelliler* sınıflamasının hacmini genişletmekte ve genel anlamda ekonomik özgürlüğünü kazandığı söylenebilecek yeni başka grupları da ilgili hedef kitle kapsamına almaktadır.

Engelli bireyler dünya genelinde nicel yapısı bakımından ciddi bir önem arz etmesine rağmen; ne yazık ki hala iş yaşamı, sosyal ve kültürel aktivitelere katılım, toplu taşıma sisteminin kullanımı ve hatta alışveriş gibi pek çok gerekliliğin yerine getirilmesinde diğer insanlardan farklı hareket etmek zorunda kalmaktadırlar. Engelli bireylerin normal hayata adaptasyonlarını sağlamak ve özel anlamda turizm faaliyetlerine katılımlarını kolaylaştırmak ise “*erişilebilir turizm*” yaklaşımı çerçevesinde karmaşık, dinamik ve çok yönlü bir çalışmayı gerektirmektedir.

Erişilebilir turizm konusu; turizm faaliyetlerine katılmadan önce, katılım esnasında ve katılım sonrasında bireyin hedefe kolayca ulaşmasının önüne geçecek her durumun ortadan kaldırılmasını ifade etmektedir. Ancak bu çerçevede turizm hareketliliğinin önünde; bireye özgü fiziksel ya da zihinsel engellerin yanı sıra, destinasyona özel bir takım engellerin de söz konusu olabileceğini düşünmek yanlış olmayacaktır.

Bu nedenledir ki, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi olarak bu sene ev sahipliği yapmaktan gurur duyduğumuz 15. Ulusal Turizm Kongresi’nin ana teması “Engelsiz Turizm” olarak belirlenmiştir. Sektörde hali hazırda yaşanan ve gelecekte de yaşanabilecek “*fiziksel, hukuksal, sosyal, psikolojik, ekonomik, politik, stratejik, yönetsel, örgütsel engeller ile turizm eğitimi, istihdam, turizm pazarlaması ve destinasyon yönetimi ile ilgili engeller*” ise kongre ana teması altında gruplandırılan çalışma alanları olmuştur.

Kongreye toplamda **134bildiri** ulaşılmış, her bildiri öncelikle Kongre Yürütme Kurulu tarafından kongre ana temasına ve konu başlıklarına uygunluğu açısından incelenmiş ve uygun görülen bildirimler hakem değerlendirme süreci için uzmanlık alanlarına göre seçilen Kongre Bilim Kurulu üyelerine gönderilmiştir. Bilim Kurulu üyeleri değerlendirmeleri sonucunda ise toplamda **112bildiri** kabul edilmiştir. Bu vesile ile; bildirisi kabul edilen ve edilmeyen tüm yazarlara, 15. Ulusal Turizm Kongresi’ne göstermiş oldukları ilgiden dolayı teşekkür ederiz.

Kongre süresince desteklerini esirgemeyen T.C. Kùltür ve Turizm Bakanı Sayın Ömer ÇELİK'e, Ankara Valisi Sayın Mehmet KILIÇLAR'a, Kùltür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Sayın Ahmet Haluk DURSUN'a, Gazi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Süleyman BÜYÜKBERBER'e, Gazi Üniversitesi Turizm Fakùltesi Dekanı Prof. Dr. Sayın Kurban ÜNLÜÖNEN'e, Kongre Danışma Kurulu, Kongre Bilim Kurulu ve Yürütme Kurulu üyelerine teşekkürü bir borç biliriz.

Turizmde bilimsel girişimciliğin önünü açan ve akademik araştırmaların doğrudan paylaşımına olanak veren turizm kongrelerinin devam etmesi dileğiyle.

**Kongre Yürütme Kurulu Adına,
Doç. Dr. Arzu KILIÇLAR
15. Ulusal Turizm Kongresi
Yürütme Kurulu Başkanı**

ULUSAL TURİZM KONGRELERİ TARİHÇESİ (1990-2014)

1. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	16-18 Kasım 1990
Düzenleyen Kurum	Dokuz Eylül Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Hasan Zafer DOĞAN
Yer	Onur Oteli, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	32
Kongre Kitabı	Yayımlandı

2. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	21-23 Kasım 1991
Düzenleyen Kurum	Dokuz Eylül Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Hasan Zafer DOĞAN
Yer	Adakule Otel, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	35
Kongre Kitabı	Yayımlandı

3. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	25-27 Kasım 1992
Düzenleyen Kurum	Adnan Menderes Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Hasan Zafer DOĞAN
Yer	Korumar Otel, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	20
Kongre Kitabı	Yayımlandı

4. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	26-28 Kasım 1993
Düzenleyen Kurum	Adnan Menderes Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Mustafa SAĞCAN
Yer	EphesusPrincess Otel, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	29
Kongre Kitabı	Yayımlandı

5. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	08-10 Kasım 1994
Düzenleyen Kurum	Adnan Menderes Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Mustafa SAĞCAN
Yer	Pine Bay Otel, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	12
Kongre Kitabı	Yayınlandı

6. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	18-20 Kasım 1995
Düzenleyen Kurum	Adnan Menderes Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Ahmet ULU
Yer	Onur Oteli, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	30
Kongre Kitabı	Yayınlandı

7. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	29 Kasım- 03 Aralık 1996
Düzenleyen Kurum	Adnan Menderes Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Ahmet ULU
Yer	TurtelAdakule Otel, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	28
Kongre Kitabı	Yayınlandı

8. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	12-14 Aralık 1997
Düzenleyen Kurum	Adnan Menderes Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Ahmet ULU
Yer	Tusan Otel, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	23
Kongre Kitabı	Yayınlandı

9. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	06-09 Kasım 1998
Düzenleyen Kurum	Adnan Menderes Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Ahmet ULU
Yer	Pine Bay Otel, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	12
Kongre Kitabı	Yayınlandı

10. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	21-24 Ekim 2009
Düzenleyen Kurum	Mersin Üniversitesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. A. Celil ÇAKICI
Yer	Çiftlik Köyü Kampüsü, Mersin
Sunulan Bildiri Sayısı	119
Kongre Kitabı	Yayınlandı

11. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	02-05 Aralık 2010
Düzenleyen Kurum	Adnan Menderes Üniversitesi
Dönem Başkanı	Yrd. Doç. Dr. Osman Eralp ÇOLAKOĞLU
Yer	Korumar Otel, Kuşadası, Aydın
Sunulan Bildiri Sayısı	72
Kongre Kitabı	Yayınlandı

12. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	30 Kasım- 4 Aralık 2011
Düzenleyen Kurum	Düzce Üniversitesi
Dönem Başkanı	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif ÖNCÜ
Yer	Akçakoca Otel, Akçakoca, Düzce
Sunulan Bildiri Sayısı	67
Kongre Kitabı	Yayınlandı

13. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	06-09 Aralık 2012
Düzenleyen Kurum	Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi
Dönem Başkanı	Yrd. Doç. Dr. Tahir ALBAYRAK
Yer	Miracle Otel, Antalya
Sunulan Bildiri Sayısı	80
Kongre Kitabı	Yayınlandı

14. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	05-08 Aralık 2013
Düzenleyen Kurum	Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi
Dönem Başkanı	Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA
Yer	Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi
Sunulan Bildiri Sayısı	81
Kongre Kitabı	Yayınlandı

15. ULUSAL TURİZM KONGRESİ

Tarih	13-16 Kasım 2014
Düzenleyen Kurum	Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi
Dönem Başkanı	Doç. Dr. Arzu KILIÇLAR
Yer	Barceló Ankara Altınel Hotel, Ankara
Sunulan Bildiri Sayısı	112
Kongre Kitabı	Yayınlandı

15. ULUSAL TURİZM KONGRESİ KURULLARI

ONUR KURULU

Unvanı, Adı ve Soyadı	Kurumu
Ömer ÇELİK	Kültür ve Turizm Bakanı
Mehmet KILIÇLAR	Ankara Valisi
Prof. Dr. Süleyman BÜYÜKBERBER	Gazi Üniversitesi Rektörü

DANIŞMA KURULU*

Unvanı, Adı ve Soyadı		Kurumu
Prof. Dr. Ahmet AKTAŞ	Danışma Kurulu Dönem Bşk.	Okan
Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK	Üye	Anadolu Üniv.
Prof. Dr. Orhan BATMAN	Üye	Sakarya Üniv.
Prof. Dr. A. Celil ÇAKICI	Üye	Mersin Üniv.
Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU	Üye	Balıkesir Üniv.
Prof. Dr. Azize HASSAN	Üye	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Orhan İÇÖZ	Üye	Yaşar Üniv.
Prof. Dr. Füsun İSTANBULLU DİNÇER	Üye	İstanbul Üniv.
Prof. Dr. Nüzhet KAHRAMAN	Üye	İstanbul Ticaret Üniv.
Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA	Üye	Erciyes Üniv.
Prof. Dr. Salih KUŞLUVAN	Üye	İstanbul Medeniyet Üniv.
Prof. Dr. Bahattin RIZAOĞLU	Üye	Adnan Menderes Üniv.
Prof. Dr. Alp TİMUR	Üye	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Turgut VAR	Üye	İzmir Ekonomi Üniv.
Prof. Dr. Atıla YÜKSEL	Üye	Adnan Menderes Üniv. (STAD)
Doç. Dr. İzzet KILINÇ	Üye	Düzce Üniv. (SOİD)

*Alfabetik Olarak Soyada Göre Düzenlenmiştir.

BİLİM KURULU*

Unvanı, Adı ve Soyadı	Kurumu
Doç. Dr. Fatma Nur İPLİK	Adana Bilim ve Teknoloji Üniv.
Prof. Dr. Bahattin RIZAOĞLU	Adnan Menderes Üniv.
Prof. Dr. Atila YÜKSEL	Adnan Menderes Üniv.
Doç. Dr. Şenol ÇAVUŞ	Adnan Menderes Üniv.
Doç. Dr. Osman Eralp ÇOLAKOĞLU	Adnan Menderes Üniv.
Doç. Dr. Abdullah TANRISEVDİ	Adnan Menderes Üniv.
Doç. Dr. Fisun YÜKSEL	Adnan Menderes Üniv.
Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR	Afyon Kocatepe Üniv.
Prof. Dr. A. Akın AKSU	Akdeniz Üniv.
Prof. Dr. Nilüfer TETİK	Akdeniz Üniv.
Doç. Dr. Beykan ÇİZEL	Akdeniz Üniv.
Doç. Dr. V. Rüya EHTİYAR	Akdeniz Üniv.
Doç. Dr. Bahattin ÖZDEMİR	Akdeniz Üniv.
Prof. Dr. Z. Sevgin AKIŞ RONEY	Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniv.
Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK	Anadolu Üniv.
Prof. Dr. Bayram Zafer ERDOĞAN	Anadolu Üniv.
Prof. Dr. Nazmi KOZAK	Anadolu Üniv.
Doç. Dr. Dündar DENİZER	Anadolu Üniv.
Doç. Dr. Oktay EMİR	Anadolu Üniv.
Doç. Dr. Medet YOLAL	Anadolu Üniv.
Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT	Balıkesir Üniv.
Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU	Balıkesir Üniv.
Doç. Dr. Düriye BOZOK	Balıkesir Üniv.
Doç. Dr. Murat DOĞDUBAY	Balıkesir Üniv.
Doç. Dr. M. Oğuzhan İLBAN	Balıkesir Üniv.
Prof. Dr. Doğan Yaşar AYHAN	Başkent Üniv.
Prof. Dr. Doğan TUNCER	Başkent Üniv.
Prof. Dr. Özcan YAĞCI	Başkent Üniv.
Prof. Dr. Faruk ANDAÇ	Çağ Üniv.
Prof. Dr. Mustafa KOYUNCU	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.
Doç. Dr. Dilek DÖNMEZ POLAT	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.
Prof. Dr. Mahir NAKİP	Çankaya Üniv.

BİLİM KURULU* (devam)

Prof. Dr. Mustafa TEPECİ	Celal Bayar Üniv.
Prof. Dr. Fevzi OKUMUŞ	Central Florida Üniv.
Doç. Dr. Mehmet Cihan YAVUZ	Çukurova Üniv.
Prof. Dr. Metin KOZAK	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Saime ORAL	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Alp TİMUR	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Özkan TÜTÜNCÜ	Dokuz Eylül Üniv.
Prof. Dr. Öcal USTA	Dokuz Eylül Üniv.
Doç. Dr. Ebru GÜNLÜ	Dokuz Eylül Üniv.
Doç. Dr. İzzet KILINÇ	Düzce Üniv.
Prof. Dr. Adnan TÜRKSÖY	Ege Üniv.
Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA	Erciyes Üniv.
Doç. Dr. Kenan GÜLLÜ	Erciyes Üniv.
Doç. Dr. Ömer ŞANLIOĞLU	Erciyes Üniv.
Doç. Dr. Mehmet KAŞLI	Eskişehir Osman Gazi Üniv.
Doç. Dr. Yaşar SARI	Eskişehir Osman Gazi Üniv.
Prof. Dr. Azize HASSAN	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Yüksel ÖZTÜRK	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Cevat TOSUN	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Muharrem TUNA	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Kurban ÜNLÜÖNEN	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Mehmet YEŞİLTAŞ	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Cemalettin AKTEPE	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Yasin BOYLU	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Fügen DURLU ÖZKAYA	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Bilgehan GÜLCAN	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Arzu KILIÇLAR	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Selma MEYDAN UYGUR	Gazi Üniv.
Doç. Dr. R. Pars ŞAHBAZ	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Serdar TARAKÇIOĞLU	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Ahmet TAYFUN	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Akyay UYGUR	Gazi Üniv.
Doç. Dr. Ali YAYLI	Gazi Üniv.

BİLİM KURULU* (devam)

Doç. Dr. İrfan YAZICIOĞLU	Gazi Üniv.
Prof. Dr. Derman KÜÇÜKALTAN	İstanbul Arel Üniv.
Prof. Dr. Seyfettin ERDOĞAN	İstanbul Medeniyet Üniv.
Prof. Dr. Salih KUŞLUVAN	İstanbul Medeniyet Üniv.
Doç. Dr. Metin TEBERLER	İstanbul Teknik Üniv.
Prof. Dr. Nüzhet KAHRAMAN	İstanbul Ticaret Üniv.
Prof. Dr. Mithat Zeki DİNÇER	İstanbul Üniv.
Prof. Dr. Füsun İSTANBULLU DİNÇER	İstanbul Üniv.
Prof. Dr. İsmail KIZILIRMAK	İstanbul Üniv.
Prof. Dr. Turgut VAR	İzmir Ekonomi Üniv.
Prof. Dr. Cengiz DEMİR	İzmir Katip Çelebi Üniv.
Doç. Dr. İlhan BÖLÜKOĞLU	İzmir Katip Çelebi Üniv.
Doç. Dr. Zafer ÖTER	İzmir Katip Çelebi Üniv.
Prof. Dr. Ömer TORLAK	Karatay Üniv.
Prof. Dr. Kemal BİRDİR	Mersin Üniv.
Prof. Dr. A. Celil ÇAKICI	Mersin Üniv.
Prof. Dr. Bahar TANER	Mersin Üniv.
Doç. Dr. Göknil Nur SEVER	Mersin Üniv.
Doç. Dr. Kamil UNUR	Mersin Üniv.
Prof. Dr. Ercan BALDEMİR	Muğla Sıtkı Koçman Üniv.
Doç. Dr. Umut AVCI	Muğla Sıtkı Koçman Üniv.
Doç. Dr. Burhan KILIÇ	Muğla Sıtkı Koçman Üniv.
Doç. Dr. Cafer TOPALOĞLU	Muğla Sıtkı Koçman Üniv.
Doç. Dr. Halil DEMİRER	Mustafa Kemal Üniv.
Prof. Dr. Şeyhmus BALOĞLU	Nevada LasVegasÜniv.
Prof. Dr. Zeynep ASLAN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniv.
Doç. Dr. İbrahim YILMAZ	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniv.
Doç. Dr. Asım SALDAMLI	Nişantaşı Üniv.
Prof. Dr. Ahmet AKTAŞ	Okan Üniv.
Prof. Dr. Levent ALTINAY	Oxford BrookesÜniv.
Prof. Dr. Yüksel EKİNCİ	Oxford BrookesÜniv.
Prof. Dr. Orhan BATMAN	Sakarya Üniv.
Prof. Dr. Muhsin HALİS	Sakarya Üniv.

BİLİM KURULU* (devam)

Prof. Dr. Mehmet SARIŞIK	Sakarya Üniv.
Doç. Dr. Oğuz TÜRKAY	Sakarya Üniv.
Doç. Dr. Mahmut DEMİR	Süleyman Demirel Üniv.
Prof. Dr. Teoman DUMAN	Uluslararası Antalya Üniv.
Prof. Dr. Muzaffer UYSAL	Virginia Polytechnic Üniv.
Prof. Dr. Doğan GÜRSOY	Washington State Üniv.
Prof. Dr. Orhan İÇÖZ	Yaşar Üniv.
Prof. Dr. İge PIRNAR	Yaşar Üniv.
Doç. Dr. Gökçe ÖZDEMİR	Yaşar Üniv.

*** Alfabetik Olarak Önce Çalışılan Kuruma, Daha Sonra Unvana ve Soyada Göre Düzenlenmiştir.**

KONGRE YÜRÜTME KURULU

Doç. Dr. Arzu KILIÇLAR, Başkan

Doç. Dr. Ahmet TAYFUN, Başkan Yardımcısı

Yrd. Doç. Dr. Mustafa AKSOY, Üye

Yrd. Doç. Dr. Ece KONAKLIOĞLU, Üye

Arş. Gör. Dr. M. Murat KIZANLIKLI, Üye

Arş. Gör. Ahmet UŞAKLI, Üye

Arş. Gör. Emin ARSLAN, Üye

Arş. Gör. Alper IŞIN, Üye

Arş. Gör. Özgür YAYLA, Üye

Arş. Gör. Cemal Ersin SİLİK, Üye

Arş. Gör. Fulden Nuray GÜRAL, Üye

İÇİNDEKİLER

	ÖNSÖZLER	Sayfa
1	Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Kurban ÜNLÜÖNEN'in Önsözü	vii
2	Sunuş 15.Ulusal Turizm Kongresi Yürütme Kurulu Başkanı Sayın Doç. Dr. Arzu KILIÇLAR	ix

	BİLDİRİLER	Sayfa
1	Avrupalı Seçkin Destinasyonlar (EDEN) Kapsamında Engelsiz Şehirler ve Turizm: "Ulusal Yazılı Medyada Engelsizlik Üzerine Bir Tarama" Engin ASLAN, Doç. Dr. Gül GÜNEŞ	1-15
2	Alanya'nın Engelli Turizmine İlişkin Durumunun Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma Doç. Dr. Düriye BOZOK, Çisem KAYA, Övgü AÇIKSÖZLÜ	16-31
3	Akçakoca'nın Engelli Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi Yrd. Doç. Dr. Muammer MESCİ, Öğr. Gör. Emrah ÖZTÜRK, Yrd. Doç. Dr. Zeynep MESCİ	32-42
4	Gaziantep'in Engelli Turizmine İlişkin Durumunun Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma Prof. Dr. Kemal BİRDİR, Öğr. Gör. Halil İbrahim KARAKAN, Öğr. Gör. Okan ÇOLAK, Öğr. Gör. Neslihan KAN	43-61
5	Fiziksel Engelli Bireylerin Restoranlarda Karşılaştıkları Ergonomik Sorunlar Yrd. Doç. Dr. Aslı ALBAYRAK	62-77
6	Engellilerin Tatil Alışkanlıkları ve Seyahat Engelleri Okt. Dr. Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK, Arş. Gör. Sadık SERÇEK	78-91
7	Engellilerin Turizm Hizmetlerine Erişilebilirlikleri Yrd. Doç. Dr. Ebru Z. BOYACIOĞLU, Doç. Dr. Selda ÇAĞLAR	92-108
8	Engelli Tüketicilerin Konaklama İşletmelerine İlişkin Etik Tutum ve Beklentilerinin Belirlenmesi Doç. Dr. M. Oğuzhan İLBAN, Doç. Dr. M. Emin AKKILIÇ, İlbey VAROL, Emin GÜLEÇ	109-123
9	Hangi Turizm? Engelsiz, Ulaşılabilir, Erişilebilir? İsimlendirme Sorununa Bir Çözüm Önerisi Öğr. Gör. Hanım Kader ŞANLIOZ ÖZGEN	124-132
10	Turizmin Disipliner Gelişiminde İntihal Engeli: Turizm Alanındaki Lisansüstü Tezlerde (2012-2014) Yapılan Atıflar Üzerine Bir Araştırma Arş. Gör. Sertaç SERT	133-144

	BİLDİRİLER (devam)	Sayfa
11	Turizm Alan Yazınında Engelliler İle İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Profili (2000-2013) Arş. Gör. Gülhan CEVİZKAYA, Arş. Gör. Selin İLSAY, Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT	145-151
12	Müzelerin Sessiz ve Karanlık Dünyası: "Herkes İçin Müzeler" Mümkün Mü? Arş. Gör. Hülya YEŞİLYURT, Arş. Gör. Burçin KIRLAR, Öğr. Gör. Ceyda LALE	152-169
13	Türkiye’de Turizm Rehberliği Eğitiminin İlgili Mevzuat Çerçevesinde Kavramsal Analizi Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU, Arş. Gör. Özge GÜDÜ DEMİRBULAT	170-185
14	Lisans ve Ön Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Okullardaki Müfredatların Turizm Rehberliği Meslek Yönetmeliğine Uygunluğunun İncelenmesi Yrd. Doç. Dr. Ömer Zafer GÜVEN, Öğr. Gör. Uğur CEYLAN	186-195
15	Türkiye’de Turist Rehberliği Eğitimi Veren Eğitim Kurumlarına Yönelik Bir Araştırma Yrd. Doç. Dr. Nazım ÇOKIŞLER, Doç. Dr. Zafer ÖTER	196-209
16	Turizm Sektöründe Yabancı Dil Eğitim Engelleri ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Araştırma Yrd. Doç. Dr. Erkan AKGÖZ, Yrd. Doç. Dr. Aytağ ARSLAN	210-225
17	Turizme Yerel Halkın Bakışı: Iğdır İli Örneği Öğr. Gör. Gülşen BAYAT, Yrd. Doç. Dr. Burcu ILGAZ YILDIRIM	226-240
18	Turizm Gelişiminin Eskişehir Odunpazarı Sakinlerinin Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkisi Doç. Dr. Yaşar SARI, Arş. Gör. Cansev ÖZDEMİR	241-253
19	Yerel Halk Gözüyle Turizm Sektörü ve Etkileri: Konya İli Beyşehir İlçesi Üzerine Bir İnceleme Müşerref KÜÇÜK	254-271
20	Yerel Halkın Turizme Bakış Açısı: Bodrum İlçesi Örneği Nazik ÇELİKKANAT, Yrd. Doç. Dr. Evren GÜÇER	272-289
21	Antalya ve Mersin Plajlarında Yapılan Düzenlemelerin Erişilebilirlik Kapsamında İncelenmesi Prof. Dr. Kemal BİRDİR, Arş. Gör. Ali DALGIÇ, Arş. Gör. Anıl KALE	290-303
22	Mersin Otellerinde ve Kent Merkezinde Engelli Bireylere Yönelik Düzenlemeler Doç. Dr. Kamil UNUR, Öğr. Gör. Gülser YAVUZ, Okt. Hasan KÖŞKER	304-321
23	Erişilebilir Turizm Destinasyonları İçin Uygulanabilecek Düzenlemeler: Örnek Destinasyonlar Yrd. Doç. Dr. İlke BAŞARANGİL	322-337

	BİLDİRİLER (devam)	Sayfa
24	Alışveriş Merkezlerinin Fiziksel Engeller Açısından İncelenmesi: İzmir Örneği Doç. Dr. Işıl ÖZGEN, Arş. Gör. Burçin KIRLAR	338-356
25	Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla Sürdürülebilir Turizm Olgusunun Kavramsal Analizi Öğr. Gör. Emrah KESKİN, Öğr. Gör. Emrah ÖRGÜN	357-367
26	Sürdürülebilir Turizmin Turizm Talebi Üzerine Etkisi Nur ÇELİK, Prof. Dr. Ozan BAHAR	368-383
27	Otellerde Personelin Yeşil Bilinci: Bir Yeşillenen Otel Örneği Yrd. Doç. Dr. Nilüfer VATANSEVER TOYLAN, Arş. Gör. Meltem YALÇIN KAYIKÇI, Arş. Gör. Ayşegül KUTLUK	384-395
28	Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Algılarının Değerlendirilmesi: Harmançık Örneği Öğr. Gör. Gencay SAATCI, Öğr. Gör. Abdullah ÜLKÜ	396-410
29	Kariyer Engellerinin Mutluluk Üzerindeki Etkisinde Kariyer Motivasyonunun Rolü: Otel İşletmelerinde Kadın İşgörenler Üzerine Bir Uygulama Yrd. Doç. Dr. Pelin KANTEN, Yrd. Doç. Dr. Murat YEŞİLTAŞ, Yrd. Doç. Dr. Gürkan AKDAĞ	411-430
30	İstanbul'da Faaliyet Gösteren Dört ve Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Çalışan Yiyecek-İçecek Hizmetleri (F&B) Personelinin Kariyer Engelleri Yrd. Doç. Dr. Ümit SORMAZ, Yrd. Doç. Dr. Eda GÜNEŞ, Yrd. Doç. Dr. Yasin BİLİM	431-444
31	Kadın İşgörenlerde Algılanan Kariyer Engelleri ve Kariyer Sonlandırma Eğilimi İlişkisi: Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma Yrd. Doç. Dr. Bayram ŞAHİN, Burçin SÖNMEZ, İbrahim Halil KAZOĞLU, Aslı Ceren SAYGI	445-461
32	Bağımsız Karar Verme (Otonomi) Düzeyine Göre Lisans Turizm Öğrencilerinin Sektör Algısı ve Profili Prof. Dr. A. Celil ÇAKICI, Arş. Gör. Ferhat ŞEKER	462-478
33	Gastronomik Deneyimlerin Tekrar Ziyaret Niyetine Etkisi: Eskişehir Örneği Doç. Dr. Mehmet KAŞLI, Arş. Gör. Barış DEMİRCİ, Öğr. Gör. Üzeyir KEMENT	479-491
34	Gastronomi Turizminde Beslenme Engelleri Kapsamında Vegan Beslenme Örneği Okt. Dr. Menekşe CÖMERT, Doç. Dr. Fügen DURLU ÖZKAYA	492-498
35	Turistik Bir Çekicilik Olarak Gastronomi Müzeleri Yrd. Doç. Dr. Hakan YILMAZ, Arş. Gör. Pınar ŞENEL	499-510
36	Gastronomi Turizmi Üzerine Kavramsal Bir İnceleme Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN, Öğr. Gör. Hande UYAR, Öğr. Gör. Gül ERKOL	511-524

	BİLDİRİLER (devam)	Sayfa
37	Duygusal Emek Boyutları, Süreci ve Sonuçlarının Engelli Turizm Pazarında Değerlendirilmesi Öğr. Gör. Merve BAŞ, Doç. Dr. Burhan KILIÇ	525-542
38	Konaklama İşletmelerinde Birey Örgüt Uyumunun İş Tatmini Üzerindeki Etkisinde Yönetici Desteğinin Aracılık Rolü Yrd. Doç. Dr. Güney ÇETİN GÜRKAN, Doç. Dr. Şule AYDIN TÜKELTÜRK, Prof. Dr. Derman KÜÇÜKALTAN	543-556
39	İşgören Yalnızlığının Bir Öncülü Olarak Örgütlerde Dışlanma: Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Çalışanları Üzerine Bir Araştırma Doç. Dr. Korhan KARACAOĞLU, Arş. Gör. Yurdanur YUMUK	557-572
40	Otel İşletmelerinde İşyeri Zorbalığının Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi Yrd. Doç. Dr. Göksel Kemal GİRGİN, Yrd. Doç. Dr. Nuray TETİK	573-589
41	Belediyelerin Turizme Yönelik Faaliyetlerinin Yerel Halk Tarafından Değerlendirilmesi: Afyonkarahisar Örneği Doç. Dr. Elbeyi PELİT, Yusuf GÖKÇE	590-607
42	Engellilere Yönelik Faaliyet Gösteren Sivil Toplum Kuruluşlarının Engelsiz Turizmdeki İşlevleri Üzerine Bir İnceleme Yrd. Doç. Dr. Serhat HARMAN	608-623
43	Yerel Yönetimlerin Turizmde Engellilere Yönelik Uygulamaları: Çanakkale İli Örneği Yrd. Doç. Dr. Ş. Okan MERCAN, Ayşe PAK, Meral ÜZÜLMEZ	624-637
44	Engelli Bireylerin ve Ailelerinin Sorunlarının Tespit Edilmemesinin Sosyal Turizm Projelerine Engel Teşkil Etmesi: Kırklareli İli Örneği Yrd. Doç. Dr. Kaplan UĞURLU, Arş. Gör. Hilmi AR	638-650
45	Yiyecek İçecek İşletmesi Tasarımının Tüketici Tercihleri Üzerindeki Etkisi Yrd. Doç. Dr. Aydan BEKAR, Arş. Gör. Filiz GÜMÜŞ DÖNMEZ, Çağrı SÜRÜCÜ	639-670
46	Parmakların Okuduğu Menü: Braille Alfabesi İle Bir Model Önerisi Öğr. Gör. Osman GÜLDEMİR, Öğr. Gör. Gencay SAATCI	671-682
47	Tüketicilerin Masa Servisi Yapan Restoranlarda Önem Verdiği Hususların Şikayet Davranışı Eğilimlerine Etkisi Prof. Dr. Ayşe ŞAHİN, Prof. Dr. A. Celil ÇAKICI, Arş. Gör. Ozan GÜLER	683-700

	BİLDİRİLER (devam)	Sayfa
48	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Sektör Bilançoları Yardımıyla Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Alt Sektörünün Likidite Durumunun Analizi Doç. Dr. Erdiñ KARADENİZ, Yrd. Doç. Dr. Levent KOŞAN, Arş. Gör. Selda KAHİLOĞULLARI, Banu ZENCİR	701-710
49	Otel Yöneticilerinin Bakış Açısıyla Kongre Turizminin Önündeki Engeller: Kapadokya Bölgesinde Bir Araştırma Doç. Dr. İbrahim YILMAZ	711-720
50	Diyarbakır'ın Marka Kent Olması Önündeki Engeller ve Çözüm Önerileri Okt. Dr. Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK, Arş. Gör. Sadık SERÇEK	721-732
51	Güzelyurt (Gelveri) Turizminin Önündeki Engeller: Fikir Tepsisi Yöntemi Öğr. Gör. Fatih PEKTAŞ, Öğr. Gör. Mehmet CAN, Öğr. Gör. Yusuf ACAR, Arş. Gör. Bekir EŞİTTİ, Öğr. Gör. Neşe ÇULLU KAYGISIZ, Öğr. Gör. Şule ARDIÇ YETİŞ	733-743
52	Yavaş Şehir Kriterlerinde Engellilik (Betimsel Bir Araştırma) Nur Neşe ŞAHİN, Doç. Dr. Murat DOĞDUBAY	744-753
53	Hüzün Turizmi ve Mabetleşme Süreci Kapsamında "Sarıkamış" Öğr. Gör. Dr. Şevket YIRIK, Arş. Gör. Faruk SEYİTOĞLU	754-765
54	Türkiye'nin Dağ Turizm Potansiyeli, Çeşitleri, Sorunlar ve Çözüm Önerileri Okt. Hasan KÖŞKER, Doç. Dr. Kamil UNUR	766-781
55	Manisa Mesir Macunu Festivali Ziyaretçilerinin Festivale Katılım Nedenleri ve Memnuniyet Düzeylerini Etkileyen Unsurların Belirlenmesi Arş. Gör. Z. Gökçe DÖNER, Prof. Dr. Mustafa TEPECİ	782-795
56	Müzikal Etkinliklerin Kısıtlanan Kültür Turizmini Geliştirmek İçin Kullanımı: Bodrum Örneği Cem YALÇIN, Doç. Dr. Zafer ÖTER, Yrd. Doç. Dr. Serkan ÇELİK	796-808
57	Destinasyon Markalaşmasında Mitolojik Logo ve Amblemin Önemi: Muğla Araştırması Yrd. Doç. Dr. Uysal YENİPİNAR, Öğr. Gör. Oya YILDIRIM	809-820
58	Turistik Destinasyon Seçiminin Demografik Özelliklere Göre Belirlenmesi: Yerli Turistler Üzerine Bir Araştırma Arş. Gör. Ümit ŞENGEL, Arş. Gör. Salim İBİŞ, Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN, Prof. Dr. Orhan BATMAN	821-833
59	Engelsiz Turizm Açısından Destinasyon Yönetim Örgütünün Önemi Doç. Dr. Gökalp Nuri SELÇUK, Arş. Gör. Nihan KINALI, Öğr. Gör. Meltem ERDOĞAN	834-847

	BİLDİRİLER (devam)	Sayfa
60	Turistik Bir Destinasyon Olarak Başkent Ankara'nın İmajı Yusuf DÜNDAR, Yrd. Doç. Dr. Evren GÜÇER	848-868
61	Konaklama İşletmelerinde Üst Düzey Yöneticilerin Engelsiz Turizme Bakış Açıkları: Alanya Örneği Yrd. Doç. Dr. Boran TOKER, Yaşar Yiğit KAÇMAZ	869-887
62	Konaklama İşletmelerinin Engelliler İçin Olanakları ve Yöneticilerin Görüşleri: Kuşadası Örneği Yrd. Doç. Dr. Tuğrul AYYILDIZ, Yrd. Doç. Dr. Hakan ATAY, Yrd. Doç. Dr. Ahu YAZICI	888-902
63	Engelli Turizmi ve Belek'teki Otel Yöneticilerinin Engelli Turizmine Bakış Açıkları Yrd. Doç. Dr. Gülay ÖZDEMİR YILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Seda ŞAHİN, Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT	903-918
64	Engelli Turizminin Sorunlarına Yönelik İstanbul'daki 4 ve 5 Yıldızlı Zincir Otel İşletmelerinde Bir Uygulama Arş. Gör. Begüm Dilara EMİROĞLU, Yrd. Doç. Dr. Şehnaz DEMİRKOL	919-937
65	İş Sağlığı ve Güvenliği Davranışı Üzerinde Etkili Olan Faktörler: 4 ve 5 Yıldızlı Otellerin Yiyecek-İçecek Departmanı İşgörenleri Üzerine Bir Uygulama Doç. Dr. Ali YAYLI, Arş. Gör. Ceren AVCI	938-951
66	Türkiye'de Faaliyet Gösteren Zincir Otel İşletmelerinde Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projeleri Üzerine Bir İçerik Analizi Yrd. Doç. Dr. Sabri ÇELİK, Öğr. Gör. Mehmet CAN	952-968
67	Problem Çözümünde Kısıtlar Teorisi: Bir Otel İşletmesinde Uygulama Yrd. Doç. Dr. Levent KOŞAN, Öğr. Gör. Kemal ENES, Öğr. Gör. Çağlar ATAK KOŞAN, Öğr. Gör. Okan ÇOLAK	969-979
68	Turizm Araştırmaları İçin Yeni Bir Kavram: Pozitif Psikolojik Sermaye Yrd. Doç. Dr. Beril DÖNMEZ, Prof. Dr. Kemal BİRDİR	980-999
69	Dezavantajlı Bireylerin Turizmde İstihdamı: İnsan Kaynakları Yöneticilerinin Algı, Görüş ve Deneyimlerinin İncelenmesi Öğr. Gör. Ülker ERDOĞAN ARACI, Prof. Dr. Nilüfer KOÇAK	1000-1013
70	Konaklama İşletmelerinde Engelli İstihdamı: Potansiyel Engelli İşgörenlere Yönelik Bir Uygulama Arş. Gör. Derya GÜNEY, Vedat GÖLLER	1014-1022
71	Konaklama İşletmelerinin İşletme ve İşgören Yapısı: Alanya Bölgesinde Bir Araştırma Yrd. Doç. Dr. Engin ÜNGÜREN, Yrd. Doç. Dr. Aydın ÇEVİRGEN	1023-1040

	BİLDİRİLER (devam)	Sayfa
72	Konaklama İşletmelerinde İşgörenlerin Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarının Belirlenmesine Yönelik Antalya Belek Bölgesinde Bir Araştırma Süleyman AKKAŞOĞLU, Ahmet KARATAŞ	1041-1055
73	Seyahat Acentesi Çalışanlarının İş-Aile ve Aile-İş Yaşamı Çatışmalarının İşten Ayrılma Niyetlerine ve Duygusal Tükenmişliklerine Etkisi Yrd. Doç. Dr. Övünç BARDAKOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Yılmaz AKGÜNDÜZ, Öğr. Gör. Ceylan E. ALKAN	1056-1069
74	Otel İşletmelerinde Duygusal Zeka, İş Yaşam Dengesi ve İş Stresi İlişkisi: Alanya’da Bir Uygulama Seray GÜLERTEKİN GENÇ, Arş. Gör. Volkan GENÇ, Prof. Dr. Murat GÜMÜŞ	1070-1084
75	Çalışanların Duygularını Yönetme Becerilerinin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisi: Sabiha Gökçen Havalimanı Çalışanları Üzerine Bir Uygulama Tülay GÜNEY, Yrd. Doç. Dr. Erkan TAŞKIRAN, Yrd. Doç. Dr. Emrah ÖZKUL	1085-1100
76	Turizm İşletmelerinde Örgütsel Sessizliğin Bir Kriz Nedeni Olarak Değerlendirilmesi Yrd. Doç. Dr. Cihan SEÇİLMİŞ, Arş. Gör. Seher KONAK, Öğr. Gör. Dönüş ÇİÇEK	1101-1113
77	Profesyonel Turist Rehberlerinin Algıladıkları Mesleki Engelleri Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma Yrd. Doç. Dr. F. Özlem GÜZEL, Öğr. Gör. Dr. Ali TÜRKER, Arş. Gör. İlker ŞAHİN	1114-1131
78	Engelli Turistlerin Turlarda Karşılaştıkları Sorunlar: Turist Rehberleri Açısından Bir Değerlendirme Yrd. Doç. Dr. Uysal YENİPİNAR, Öğr. Gör. Seçkin ESER	1132-1143
79	Rehberlik Mesleğinde Bir Engel Olarak Cinsiyet Ayrımcılığı: Bayan Turist Rehberleri Üzerine Bir Araştırma Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN, Öğr. Gör. Gül ERKOL, Arş. Gör. Nuray EKER	1144-1159
80	Bir Uzmanlaşma (İhtisaslaşma) Modeli: Ulaşılabilir Turizm Tur Planlaması Örneği Gamze ÖZOĞUL, Günseli GÜÇLÜTÜRK BARAN	1160-1175
81	Engelliler ve Turizm: Engelli Bireylerin ve Seyahat Acentası Yöneticilerinin Algılamaları Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK, Arş. Gör. Arzu TURAN	1176-1191
82	Havayolu Taşımacılığında Hedef Pazar Olarak Engelli Turizmi Durum Analizi Öğr. Gör. Ertuğrul DÜZGÜN	1192-1202

	BİLDİRİLER (devam)	Sayfa
83	Kişilerin Uluslararası Seyahat Engellerini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma Yrd. Doç. Dr. Bayram ŞAHİN, Burçin SÖNMEZ, Hülya KAHVECİ	1203-1219
84	Araç Kiralama İşletmeleri Yöneticilerinin Engelli Pazarına Bakış Açılarını Belirlemeye Dönük Bir Araştırma Arş. Gör. Bayram AKAY, Öğr. Gör. Abdullah USLU	1220-1231
85	Otel İşletmelerinin Büyüklüklerine Göre Stratejik Yönetim ve Araçlarını Uygulama Anlayışları Üzerine Bir Araştırma Murat ÖDEMİŞ, Prof. Dr. Mehmet YEŞİLTAS	1232-1248
86	Kurumsallaşma Düzeyi ve İşletme Yapısı Arasındaki İlişki: Türkiye'deki Beş Yıldızlı Otellerde Bir Araştırma Dr. Erkan YAĞCI, Yrd. Doç. Dr. Aydın ÇEVİRGEN	1249-1264
87	İzmir Şehir Otelleri Çalışanlarında İş-Aile ve Aile-İş Çatışması Düzeylerinin ve Boyutlarının Belirlenmesi Dr. Tuğba PALA MORKOÇ, Prof. Dr. Mustafa TEPECİ	1265-1274
88	Konaklama İşletmelerinde Kontrol Odağı Üzerine Bir İnceleme Doç. Dr. Yasin BOYLU, Öğr. Gör. Günay EROL, Arş. Gör. Ebru ARSLANER	1275-1285
89	Kariyer Uyum Yetenekleri Turizm Sektörüne Bağlılığı Etkiler Mi? Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilere Yönelik Bir Uygulama Yrd. Doç. Dr. Murat YEŞİLTAS, Yrd. Doç. Dr. Gürkan AKDAĞ, Doç. Dr. Hüseyin ÇEKEN, Arş. Gör. Mert GÜRLEK	1286-1300
90	Türkiye'de Örgün Turizm Eğitiminin Önündeki Engellerle Mücadelede TIYADER ve Turizm Meslekleri ve Turizm Konseyi Meslek Yasası Taslağı Prof. Dr. Ali ERBAŞ, Yrd. Doç. Dr. Rahman TEMİZKAN, Öğr. Gör. Duran CANKÜL	1301-1315
91	Otel Yöneticileri Tarafından Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almış İşgörenlerin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi Yrd. Doç. Dr. Gülay ÖZDEMİR YILMAZ, Zeynep TOPCU	1316-1327
92	Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Bir Kurumda Öğrencilerin Örgüt Kültürü Algısı Öğr. Gör. Dr. S. Banu YILDIZ	1328-1342
93	ENAT (European Network For Accessible Tourism-Avrupa Erişilebilir Turizm Ağı) İle Türkiye'nin Erişilebilir Turizme Yönelik Otel İşletmelerini Kapsayan Düzenlemeleri ve Bu Düzenlemelerin Karşılaştırılması Yrd. Doç. Dr. Atınç OLCAY, Yrd. Doç. Dr. İbrahim GİRİTLİOĞLU, Özlem PARLAK	1343-1358

	BİLDİRİLER (devam)	Sayfa
94	Engelli Turizmine İlişkin Yasal Düzenlemeler: Türkiye İle Avrupa Birliği Mevzuatlarının Karşılaştırılması Öğr. Gör. Bayram KANCA, Arş. Gör. Çağdaş ERTAŞ	1359-1372
95	Şarap Turizminin Önündeki Yasal Engeller: Bozcaada Şarap Turizmi Örneği Yrd. Doç. Dr. Turgay BUCAK, Arş. Gör. Serdar SÜNNETÇİOĞLU, Ayşe SÜNNETÇİOĞLU	1373-1385
96	Türkiye’de Turizm Sendikalarının Sorunlarının Analizi Pelin NASÖZ, Yrd. Doç. Dr. Şehnaz DEMİRKOL	1386-1398
97	Meslek Yüksekokullarında Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitime Bakış Açuları ve Turizm Eğitiminden Beklentileri Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU, Öğr. Gör. Aydın ÜNAL, Öğr. Gör. Neslihan KAN, Öğr. Gör. Gencay SAATCI	1399-1413
98	Turizm Alanında Doktora Eğitimi Alan Öğrencilerin Memnuniyetlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma Öğr. Gör. Serap ÖZDEMİR GÜZEL	1414-1421
99	Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almış Mezunların Mesleki Eğitime Yönelik Görüşleri: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği Yrd. Doç. Dr. Mustafa DOĞAN, Öğr. Gör. Dilek KEKEÇ MORKOÇ	1422-1435
100	Leonardo Da Vinci Programına Katılan Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma Dr. Murat ÖZEKİN	1436-1450
101	Otel İnternet Sitelerinde Engelli Bireylerin İhtiyaçlarına Yönelik Bilgilerin Varlığı Üzerine Bir Araştırma Arş. Gör. Orhan Can YILMAZDOĞAN, Yrd. Doç. Dr. Saadet Pınar TEMİZKAN	1451-1464
102	Engelli Bireylerin Turizm Hizmetlerine Yönelik E- Şikâyetleri Arş. Gör. Hümeysra DOĞRU, Arş. Gör. Sonay KAYGALAK, Arş. Gör. Ceren MİRAL ÇAVDIRLI, Arş. Gör. Volkan BAHÇECİ	1465-1479
103	Gazete İnternet Sayfalarında Engelli Turizmi: İçerik Analizine Dayalı Bir Değerlendirme Öğr. Gör. Ali Turan BAYRAM, Öğr. Gör. Yusuf ORMANKIRAN, Öğr. Gör. Dr. Mustafa Cumhuri AKBULUT	1480-1487
104	Türkiye’de Turizm Sektöründe Güvenceli Esneklik (Flexicurity) Uygulamasının Önündeki Engeller Arş. Gör. Demet TÜZÜNKAN	1488-1502
105	Türkiye’de Turizm Gelirinin Makro Ekonomik Belirleyicileri: Panel Veri Analizi Yrd. Doç. Dr. Ceyhun Can ÖZCAN	1503-1519

	BİLDİRİLER (devam)	Sayfa
106	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Alt Sektörünün Banka Kredisi Kullanım Düzeyinin Analizi: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Sektör Bilançoları Üzerinde Bir Araştırma Doç. Dr. Erdiñ KARADENİZ, Doç. Dr. Ömer İSKENDEROĞLU, Arş. Gör. Mehmet BEYAZGÜL, Banu ZENCİR	1520-1531
107	Türkiye'de Engelli Turizm Pazarındaki Farklı Talep Özelliklerinin Analizi Öğr. Gör. Merve BAŞ, Yrd. Doç. Dr. Şevki ULAMA	1532-1547
108	Turizmin Gelişiminin Önündeki Terör Engeli: “Çözüm Süreci”nin Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Turizm Sektörüne Etkisinin Değerlendirilmesi Arş. Gör. Çağdaş ERTAŞ, Öğr. Gör. Bayram KANCA	1548-1565
109	Türkiye'de Engelli Turizm Pazarının SWOT Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesine Yönelik Kavramsal Bir Çalışma Prof. Dr. Kemal BİRDİR, Arş. Gör. Sıla KARACAOĞLU	1566-1576
110	Türk Wellness Felsefesinin Oluşturulması ve Şifahane Konseptinin Yeniden Değerlendirilmesi: II. Bayezid Darüşşifası Örneği Yrd. Doç. Dr. Mehmet Han ERGÜVEN	1577-1585
111	Medikal Turizm Pazarında Yaşanan Etik Problemler ve Bölge Pazarında Ortaya Çıkan Sorunlar (Akdeniz Bölgesi Örneği) Öğr. Gör. Dr. Şevket YİRİK, Arş. Gör. Remziye EKİCİ	1586-1599
112	Sağlık Turizmi Perspektifinde Uluslararası Hastaların Türkiye'yi Tercih Etme Ölçütlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma Doç. Dr. Asım SALDAMLI, Doç. Dr. Dilek DÖNMEZ POLAT, İlknur ÇEVİK	1600-1615

MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİME BAKIŞ AÇILARI VE TURİZM EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİ

Necdet HACIOĞLU

*Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi
hacioglu@balikesir.edu.tr*

Aydın ÜNAL

*Öğr. Gör., Kırklareli Üniversitesi, Pınarhisar Meslek Yüksekokulu
aydin.unal@kirkklareli.edu.tr*

Neslihan KAN

*Öğr. Gör., Harran Üniversitesi, Birecik Meslek Yüksekokulu
neslihankan@harran.edu.tr*

Gencay SAATCI

*Öğr. Gör., Uludağ Üniversitesi, Harmançık Meslek Yüksekokulu
saatci@uludag.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışmada; Kırklareli Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Harran Üniversitesine bağlı olarak eğitim veren turizm meslek yüksekokullarındaki öğrencilerin almış oldukları eğitime bakış açıları ve eğitimden beklentilerine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma evreni olarak Pınarhisar Meslek Yüksekokulu, Harmançık Meslek Yüksekokulu ve Birecik Meslek Yüksekokulu turizm programı öğrencileri belirlenmiştir. Örneklem belirlemede ise devam zorunluluğu bulunan öğrenciler esas alınmıştır. Veri toplama sürecinde örneklemde yer alan öğrencilerin tümüne ulaşılmıştır ve elde edilen veriler SPSS 17.0 istatistik programı vasıtasıyla analize tabi tutulmuştur.

Araştırma sonucunda; okulların tümünde okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun okulları hakkında bilgi sahibi olmadan tercihte buldukları, bilgi toplayan öğrencilerin ise başvurdukları bilgi kaynağı olarak eski mezunların olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin okullarını tercih öncesi ve sonrası fikirleri konusunda çok değişim olmamıştır. Öğrenciler okullarında aldıkları eğitimin kendilerini mesleklerine hazırlamada “kısmen” yeterli bulmaktadırlar. Öğrenciler meslek derslerine giren öğretim elemanlarını ise mesleki bilgi ve beceri konusunda yeterli görmekte-dirler.

Anahtar Kelimeler: *Turizm Eğitimi, Mesleki Eğitim, Beklenti, Meslek Yüksekokulu.*

GİRİŞ

Turizm, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hızla gelişmiş ve en önemli endüstrilerden birisi hâline gelmiştir. Bu endüstri; yarattığı katma değer, istihdam ve yatırımlar bakımından dünya hizmet endüstrisi içerisinde en büyük paya sahiptir (Theobald, 1994; Boylu 2009, s. 934). Uluslararası turist sayısının 2020 yılında 1.6 milyar kişiye, küresel turizm gelirin de 2 trilyon dolara ulaşması öngörülmektedir. Birçok ülke, hızla gelişen turizm endüstrisinin dünya ekonomisinde yarattığı pastadan pay alabilmek için bu endüstriyi desteklemiştir. Bu ülkelerin, fiyat ve fiyat dışı unsurlara bağlı olarak rekabete girişmesi, modern turizm anlayışının gerektirdiği hizmet kalitesinin sağlanması ve turist ile turiste hizmet edenler arasındaki ilişkilerin sağlıklı ve kaliteli olarak

gerçekleştirilmesi zorunluluğu, büyük ölçüde sektörde istihdam edilen işgücünün meslekî ve teknik eğitim düzeylerinin yüksek olmasına bağlıdır (Timur, 1994, s. 44).

Yükseköğretim kurumları; bir toplumun ileri düzeyde beyin gücünün bulunduğu, toplumun ihtiyacı olan vasıflı insan gücünü yetiştiren, araştırmaya, bilime ve teknoloji üretimine ev sahipliği yapan kurumlardır. (Görmüş ve diğerleri, 2013, s. 176). Üniversiteler; toplumun ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirmek, toplumsal gelişmeye yön vermek, gelişmeyi engelleyen yanlış enformasyonu ortadan kaldırmak gibi amaçlar için kurulmaktadırlar (Torun ve diğerleri, 2009, 170). Bununla birlikte; üniversiteler kongre, sempozyum, panel, konferans, seminer, kurslar, çeşitli görsel ve yazımsal faaliyetlerle toplumun büyük bir kesimini bilgilendirmekte ve sosyo-kültürel canlılığa katkı sağlamaktadır (Bilginöglü ve diğerleri., 2002, s. 94).

Mesleki eğitim; yeni yetişen kuşakları toplum hayatına hazırlamak amacıyla onların gerekli bilgi, beceri ve anlayış kazanmalarına ve kişilik geliştirmelerine yardım etmektedir (Hacıoğlu ve diğerleri, 2008, s. 1). Türkiye’de mesleki turizm eğitimi veren programlar örgün eğitim içerisinde yer alan orta öğretim ve yüksek öğretim programları ile yaygın eğitim içerisinde yer alan çeşitli kurs ve sertifika programlarından oluşmaktadır. Örgün eğitim içerisindeki turizm eğitimi veren kurumlar şu şekilde sıralanabilmektedir Orta öğretimde ağırlıklı olarak Anadolu otelcilik ve turizm meslek ile otelcilik ve turizm meslek liselerinde turizm eğitimi verilirken, yüksek öğretimde ön lisans, lisans, yüksek lisans/doktora düzeylerinde farklı programlarda turizm eğitimi verilmektedir. Diğer taraftan yaygın eğitim kapsamında, turizm eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri ve bazı özel kurslarda meslek edindirmeye yönelik projelerde turizm eğitimi verilmektedir (Emir, Arslan ve Kılıçkaya 2008, s. 275).

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’na göre ön lisans eğitimi, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyıllık (bazı üniversitelerde dört yarıyla ek olarak, iki yarıyıldan oluşan yabancı dil hazırlık sınıflarının olması sebebiyle eğitim-öğretim süresi altı yarıyla çıkmaktadır) bir programı kapsayan yükseköğretimdir. Yükseköğretimde ön lisans düzeyinde turizm eğitimi, 1970’li yılların ortalarında Boğaziçi ve Ege Üniversiteleri’nde ara insan gücü yetiştirmek üzere açılmış olan ön lisans yüksek okullarında bir program olarak faaliyetine başlamıştır (Baltacı ve diğerleri. 2012, s. 18).

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu çerçevesinde 2003-2004 öğretim yılına kadar, Türkiye’de yükseköğretim kurumları bünyesinde, “turizm ve otelcilik”, “turizm işletmeciliği”, “otel yöneticiliği”, “turizm işletmeciliği ve otelcilik”, “turizm rehberliği”, “turizm yönetimi”, “mutfak yönetimi”, “yiyecek-içecek işletmeciliği”, “seyahat işletmeciliği”, “seyahat işletmeciliği ve tur operatörlüğü”, “seyahat ve tur işletmeciliği”, vb. isimlerde turizm önlisans programları yürütülmüştür. MEB ve YÖK, Meslek Yüksek Okulları Program Geliştirme Projesi kapsamında yapılan bir çalışmayla birlikte, önlisans düzeyindeki turizm programlarını; “Turizm ve Otel İşletmeciliği” ve “Turizm ve Seyahat İşletmeciliği” olmak üzere iki ana program olarak yeniden düzenlenmiştir. 2009-2010

Eğitim-Öğretim yılından itibaren ise bu programlar, "Ağırlama Hizmetleri" ve "Turizm ve Seyahat Hizmetleri" şeklinde yeniden yapılandırılmıştır (Ünlüönen ve Boylu, 2009, s. 959).

2013-2014 Eğitim-Öğretim Yılı itibariyle, Türkiye'de önlisans düzeyinde devlet üniversiteleri bünyesinde 142 örgün öğretim, 75 ikinci öğretim ve 2 uzaktan eğitim programlarıyla birlikte toplam 219 turizm programı bulunmaktadır. Vakıf üniversiteleri bünyesinde ise 27 örgün öğretim, 5 ikinci öğretim ve 4 uzaktan eğitim programı olmak üzere toplam 36 turizm programı bulunmaktadır (WEB 1).

Turizm eğitimi alan öğrenciler üzerine yapılmış çalışmalar ve bu çalışmalardan elde edilen bulgular ise şunlardır. Ağaoğlu (1991), Altman ve Brothers (1995), Kızılırmak (2000), Kuşluvan ve Kuşluvan (2000), Tüylüoğlu (2003), King ve arkadaşları (2003) alışmalarında turizm sektörünün işgücü ihtiyacını, turizm eğitimi almamış işgücünü istihdam ederek karşılamakta olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca turizm eğitimi almış mezunların büyük çoğunluğunun turizm sektörü dışında istihdam edildiği saptanmıştır. Kozak ve Kızılırmak (2001) alışmalarında staj yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilere göre sektöre karşı daha olumsuz tutum içinde olduklarını saptanmıştır. Turizm eğitimi almış mezunların zamanla turizm sektöründe çalışmak istemedikleri ifade edilmiştir. Üzümcü ve Bayraktar (2004) alışmalarında turizm eğitmenlerinin verdiği mesleki eğitimi etik açısından inceledikleri araştırmada, etik ilkelerin tam olarak uygulanmadığını ve verilen eğitimin yetersiz olduğunu saptamışlardır. Ünlüönen (2004) alışmasında öğrencilerin okumakta oldukları programa ve mezuniyet sonrası iş imkânları ile ilgili bakış aıalarında zamanla olumsuz yönde değişimler saptanmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun seçtiği bölümden pişman oldukları ifade edilmiştir. Aksu ve Köksal (2005) alışmasında öğrencilerin sektöre karşı olumsuz bir tutum ve görüş benimsedikleri saptanmıştır. Çoğunlukla olumsuz tutum ve görüş içerisinde olan öğrencilerin yanında olumlu görüş beyan eden öğrenciler de bulunmuş, bu öğrencilerin üniversite giriş sınavında turizm bölümünü ilk sırada ve istekli seçtikleri, stajlarını yurt dışında gerçekleştirdikleri belirtilmiştir. Güzel (2006) alışmasında yükseköğretim kurumlarında sunulan turizm eğitiminin öğrencilerin beklentilerini karşılamadığını ve öğrencilerin tatmin düzeylerinin oldukça düşük olduğunu tespit etmiştir. Pelit ve Güçer (2006) alışmalarında öğrenciler, verilen eğitimin staj esnasında yarar sağlamadığını belirtmiş ve staj yaptıkları kurumlarının kendilerini ucuz iş gücü olarak gördükleri ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin staj uygulamalarından memnun olmadıkları ve stajın öğrencileri meslekten uzaklaştırdığı saptanmıştır. Akbaba ve diğerleri (2006) alışmalarında turizm eğitimi alan öğrencilerin öğretim elemanlarıyla ilgili kalite beklentilerindeki en önemli faktörün "güven telkin etme" olduğunu belirlemişlerdir. daha sonra, "alan yeterliliği", "mesleğe özgü davranış özellikleri", "öğrenmeyi kolaylaştırıcı faaliyetler", "akademik gelişim" ve "empati" faktörlerinin sıralandığını saptamışlardır. Türkay ve Yağcı (2007) alışmalarında turizm eğitimi alan öğrencilerin sektörde kariyer yapma isteklerine etki eden en önemli nedenlerin "okulda öğrenilenlerin sektöre

uygunluğu” ve “öğrenilenleri uygulama imkânı” olduğunu belirlemişlerdir. Emir, Arslan ve Kılıçkaya (2008) çalışmalarında bu alanda yapılmış çalışmaların sonuçlarının aksine; turizm işletmeciliği öğrencilerinin staj sonrasında; sektörü tanımaları, sektördeki güncel uygulamaları iş başında öğrenmeleri, insan ilişkilerini geliştirmeleri, yabancı dillerini geliştirmeleri, iş yaşamını tanımaları gibi pek çok konuda önemli katkılar sağladığını ortaya koymuşlardır. Boylu (2009) çalışmasında turizm eğitimi alan öğrencilerin kendilerine verilen eğitimin iyi bir turizmci olmak için yeterli olup olmadığına, mezuniyet sonrası iş imkânlarının olup olmadığına, turizm sektöründe çalışmayı düşünüp düşünmemelerine, eğitim aldıkları okulu sosyal ve kültürel faaliyetler yönünden, derslik, atölye ve laboratuvarlar açısından sektör stajı uygulaması açısından yeterli görüp görmediklerine ilişkin değerlendirmelerinin bölgesel farklılıklar gösterdiğini saptamışlardır. Baltacı ve diğerleri (2012) çalışmalarında turizm eğitimi almış olan mezunların, turizm sektöründe çalışmadıkları ya da sektörde çalışmaya başladıktan belli bir süre sonra turizm sektöründen ayrıldıklarını ortaya koymuşlardır. Mezunların turizm bölümünü bilinçsiz bir şekilde tercih ettikleri, üst sınıflardaki öğrencilerin gelecek kaygısının arttığı ve eğitimden duydukları memnuniyetin azaldığı belirlenmiştir (Baltacı ve diğerleri, 2012).

YÖNTEM

Araştırma evreni; Kırklareli Üniversitesine bağlı Pınarhisar Meslek Yüksekokulu, Uludağ Üniversitesi Harmancık Meslek Yüksekokulu ve Harran Üniversitesi Birecik Meslek Yüksekokulu'nun turizm programlarında öğrenim gören tüm öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenin belirlenmesinde Meslek Yüksekokulları'nda öğrenim gören öğrencilerin sayısı ve turizm programlarının tümünün varlığı etkili olmuştur. Meslek Yüksekokulları'nda öğrenim gören turizm öğrencileri; turizm ve otel işletmeciliği, turizm ve seyahat hizmetleri ve yiyecek içecek hizmetleri (ikram hizmetleri) ve aşçılık programlarında öğretim görmektedirler. Erkuş'a (2011) göre; örneklem belirlemede olasılığa dayalı olmayan örneklem yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Bu örneklemede; bir bölge dikkate alınmaz. Yakın çevrede bulunan ve ulaşılması kolay bireyler üzerine anket uygulaması gerçekleştirilir.

Çalışmada; Pınarhisar Meslek Yüksekokulu bünyesinde bulunan üç programın (turizm ve otel işletmeciliği, turizm ve seyahat hizmetleri ve ikram hizmetleri), Harmancık Meslek Yüksekokulu bünyesinde bulunan üç programın (turizm ve otel işletmeciliği, turizm ve seyahat hizmetleri ve aşçılık) ve Birecik Meslek Yüksekokulu bünyesinde öğretim faaliyetlerini sürdüren bir programın (turizm ve otel işletmeciliği) tüm öğrenciler vardır. Elde edilen verilerin tamamı değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma sürecinde Kırklareli Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Harran Üniversitesi yönetimlerinden gerekli izinler alınmıştır. Elde edilen veriler SPSS 17.0 programı vasıtasıyla değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada; üniversite düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitimden beklentileri ve eğitimlerine bakış açıları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda, nicel veri elde etmek

için bir ölçek tasarlanmıştır. Ölçekte 23 ifade yer almaktadır. Bu ölçek; İstanbullu Dinçer, Akova ve Kaya'nın (2013) yapmış olduğu "Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Kariyer Planlaması Üzerine Bir Araştırma: İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi Örneği", Pelit ve Güçer'in (2006) yapmış olduğu "Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma" ve Aymankuy ve Aymankuy'un (2013) yapmış oldukları "Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdamla İlgili Görüşleri ve Sektördeki Kariyer Beklentileri (BTİOYO Örneği)" isimli çalışmasında kullandığı ifadelerden faydalanılarak oluşturulmuştur.

BULGULAR

Araştırma kapsamında öğrencilerin ölçülen demografik özellikleri; cinsiyet, mezun olduğu lise, eğitim gördüğü bölüm ve okuduğu sınıf değişkenleridir. Bu bölümde öğrencilerin demografik faktörleri ile eğitime bakış ile ilgili görüşlerine yönelik ifadelerin frekans dağılımlarına yer verilmektedir.

Öğrencilerin Demografik Özellikleri; Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet durumuna göre dağılımına bakıldığında araştırma grubunun, Pınarhisar MYO öğrencilerinin %56.8 ile 83 kız ve %43.2 ile 63 erkek, Harmancık MYO öğrencilerinin %64.7 ile 75 kız ve %35.3 ile 41 erkek ve Birecik MYO öğrencilerinin %53.1 ile 26 kız ve %46.9 ile 23 erkek öğrenciden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 1. Cinsiyetiniz

		Pınarhisar MYO (PMYO)		Harmancık MYO (HMYO)		Birecik MYO (BMYO)	
		Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	83	56.8	75	64.7	26	53.1
	Erkek	63	43.2	41	35.3	23	46.9

Araştırmaya katılanların mezun oldukları lise türlerinin dağılımlarına bakıldığında araştırma grubunu; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %54.1 ile 79 öğrencinin düz lise, Harmancık MYO öğrencilerinin %87.8 ile 43 öğrencinin düz lise ve Birecik MYO öğrencilerinin %44.8 ile 52 öğrencinin Anadolu Turizm Meslek Lisesi mezunu öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 2.Mezun Olunan Lise Türü

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Lise	Düz Lise	79	54.1	43	87.8	11	9.5
	Anadolu L.	10	6.8	2	4.1	3	2.6
	ATML	13	8.9	-	-	52	44.8
	Süper Lise	2	1.4	1	2.0	1	.9
	Diğer	42	28.8	3	6.1	49	42.2

Araştırmaya katılanların öğrenim gördükleri bölüm türlerinin dağılımlarına bakıldığında araştırma grubunu; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %34.9 ile 51 öğrencinin seyahat hizmetleri, %44.5 ile 65 öğrencinin otel işletmeciliği ve %17.1 ile 25 öğrencinin ikram hizmetleri programlarında öğretim gördükleri anlaşılmaktadır. Harmancık MYO öğrencilerinin %32.8 ile 38 öğrencinin seyahat hizmetleri, %44.8 ile 52 öğrencinin otel işletmeciliği ve %22.4 ile 26 öğrencinin aşçılık programında öğretim görmektedir. Birecik MYO öğrencilerinin %100 ile 49 öğrencinin tümünün otel işletmeciliği programında öğretim gördükleri anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Okuduğunuz Bölümünüz

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Bölüm	Seyahat H.	51	34.9	38	32.8	-	-
	Otel İşl.	65	44.5	52	44.8	49	100.0
	İkram Hiz.	25	17.1	-	-	-	-
	Aşçılık	-	-	26	22.4	-	-

Araştırmaya katılanların öğretim gördükleri sınıf dağılımlarına bakıldığında araştırma grubunu; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %56.2 ile 82 öğrencinin I.sınıfta ve %43.2 ile 63 öğrencinin II.sınıfta öğretim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Harmancık MYO öğrencilerinin %56.9 ile 66 öğrencinin I.sınıfta ve %43.1 ile 50 öğrencinin II.sınıfta öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Birecik MYO öğrencilerinin %51.0 ile 25 öğrenci I.sınıfta ve %49.0 ile 24 öğrencinin II.sınıfta öğrenim görmektedir

Tablo 4. Sınıfınız

		PMYO		HMYO		BMYO	
		Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Sınıfınız	1.Sınıf	82	56.2	66	56.9	25	51.0
	2.Sınıf	63	43.2	50	43.1	24	49.0

Araştırmaya katılanların okudukları bölümü tercih nedenlerinin dağılımlarına bakıldığında Pınarhisar MYO öğrencilerinin %29.5 ile 43 öğrencinin sınav puanlarından dolayı, Harmancık MYO öğrencilerinin %70.7 ile 82 öğrencinin mesleği sevmelerinden dolayı ve Birecik MYO öğrencilerinin %40.8 ile 20 öğrencinin mesleği sevmelerinden dolayı okudukları bölümü tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 5. Okuduğunuz Bölümü Tercih Etme Nedeniniz

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Tercih	Mesleği sev.	33	22.6	82	70.7	20	40.8
	Sınav puanı	43	29.5	12	10.3	12	24.5
	Başka seç. yok	9	6.2	5	4.3	3	6.1
	Çevre tavsiye	21	14.4	-	-	1	2.0
	Geçerli meslek	30	20.5	15	12.9	10	20.4
	Diğer	10	6.8	2	1.7	3	6.1

Araştırmaya katılanların okudukları okulla ilgili kayıt öncesinde bilgi sahibi olma veya olmama durumlarının dağılımlarına bakıldığında Pınarhisar MYO öğrencilerinin %53.4 ile 78 öğrencinin okulla ilgili bilgi sahibi olmadığı, Harmancık MYO öğrencilerinin %47.4 ile 55 öğrencinin okulla ilgili bilgi sahibi olmadığı ve Birecik MYO öğrencilerinin %61.2 ile 30 öğrencinin okulla ilgili bilgi sahibi olmadığı görülmektedir.

Tablo 6. Bu Okulla İlgili Bilgi Sahibi misiniz, Sahibi İseniz Bilgi Kaynağınız Nedir?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Kaynak	Bilgim yok	78	53.4	55	47.4	30	61.2
	Ailem	10	6.8	8	6.9	3	6.1
	Öğretmenlerim	19	13.0	21	18.1	3	6.1
	Eski mezunlar	16	11.0	21	18.1	10	20.4
	Medya	23	15.8	11	9.5	3	6.1

Araştırmaya katılanların okudukları okulla ilgili kayıt öncesi ve sonrasında düşüncelerinde bir değişim olma veya olmama durumlarının dağılımlarına bakıldığında Pınarhisar MYO öğrencilerinin %49.3 ile 72 öğrencinin düşüncelerinde herhangi bir değişim olmadığı, Harmancık MYO öğrencilerinin %44.0 ile 51 öğrencinin düşüncelerinin daha da negatif hale geldiği ve Birecik MYO öğrencilerinin %40.8 ile 20 öğrencinin düşüncelerinin daha negatif hale geldiği görülmektedir.

Tablo 7. Okulla İlgili Kayıt Öncesi/Sonrası Düşüncelerinizde Bir Değişim Oldu mu?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Düşünce	İyi	16	11.0	24	20.7	11	22.4
	Değişmedi	72	49.3	41	35.3	18	36.7
	Kötü	58	39.7	51	44.0	20	40.8

Araştırmaya katılanların okudukları okuldan mezun olduktan sonraki planları ile ilgili durumlarının dağılımlarına bakıldığında Pınarhisar MYO öğrencilerinin %45.9 ile 67 öğrencinin bu alanda eğitimlerine devam etmek istedikleri, Harmancık MYO öğrencilerinin %39.7 ile 46 öğrencinin turizmde çalışmaya devam edecekleri ve Birecik MYO öğrencilerinin %36.7 ile 18 öğrencinin turizmde çalışmaya devam etmek istedikleri görülmektedir.

Tablo 8. Bu Okuldan Mezun Olduktan Sonra Planlarınız Nelerdir?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Plan	Turizmde çal.	48	32.9	46	39.7	18	36.7
	Başka iş yap.	15	10.3	9	7.8	8	16.3
	Eğitime dev.	67	45.9	45	38.8	10	20.4
	İşini kurmak	16	10.9	16	13.8	13	26.5

Araştırmaya katılanların turizm sektöründe staj yapma durumlarının dağılımlarına bakıldığında Pınarhisar MYO öğrencilerinin %24.0 ile 35 öğrencinin turizmde staj yaptığı ve %75.3 ile 110 öğrencinin henüz turizm sektöründe staj yapmadıkları görülmektedir.

Harmancık MYO öğrencilerinin %72.4 ile 84 öğrencinin turizmde staj yaptığı ve %27.6 ile 32 öğrencinin henüz turizm sektöründe staj yapmadıkları görülmektedir. Birecik MYO öğrencilerinin %38.8 ile 19 öğrencinin turizmde staj yaptığı ve %61.2 ile 30 öğrencinin henüz turizm sektöründe staj yapmadıkları görülmektedir.

Tablo 9. Turizm Sektöründe Staj Yaptınız mı?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Staj	Evet	35	24.0	84	72.4	19	38.8
	Hayır	111	76.0	32	27.6	30	61.2

Araştırmaya katılanların turizm sektöründe stajın kendilerine faydalı olup olmadığı konusundaki düşüncelerinin dağılımlarına bakıldığında Pınarhisar MYO öğrencilerinin %45.9 ile 67 öğrencinin stajın faydalı olduğunu ve Harmancık MYO öğrencilerinin %82.8 ile 96 öğrencinin stajın faydalı olduğunu düşünmektedirler. Birecik MYO öğrencilerinin ise %65.3 ile 32 öğrencinin stajın kendileri için faydasız olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Tablo 10. Stajın Size Faydalı Olduğunu/olacağını Düşünüyor musunuz?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Fayda	Evet	67	45.9	96	82.8	17	34.7
	Hayır	46	31.5	20	16.4	32	65.3
	Cevaplamayan	33	22.6	-	-	-	-

Araştırmaya katılanların turizm sektöründe yaptıkları stajın mesleki fayda sağlayıp sağlamadığı konusundaki düşüncelerinin dağılımlarına bakıldığında Pınarhisar MYO öğrencilerinin %21.9 ile 32 öğrencinin stajın mesleki açıdan faydalı olduğunu, Harmancık MYO öğrencilerinin %35.3 ile 41 öğrencinin stajın mesleki açıdan faydalı olduğunu ve Birecik MYO öğrencilerinin %22.4 ile 11 öğrencinin stajın mesleki açıdan faydalı olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Tablo 11. Sektör Stajlarını Mesleki Bilgi Kazandırmada Yeterli Buluyor musunuz?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Yeterli	Staj yapmadı	103	70.5	33	28.4	29	59.2
	Evet	32	21.9	41	35.3	11	22.4
	Hayır	11	7.5	42	36.2	9	18.4

Araştırmaya katılanların turizm alanında aile bireylerinden çalışanların olup olmadığına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %26.7 ile 39 öğrencinin ailesinden turizmde çalışan/çalışanların bulunduğu ve %67.8 ile 99 öğrencinin ise ailesinden kimsenin turizmde çalışmadığını belirttikleri görülmektedir. Harmancık MYO öğrencilerinin %22.4 ile 26 öğrencinin ailesinden turizmde çalışan/çalışanların bulunduğu ve %77.6 ile 90 öğrencinin ise ailesinden kimsenin turizmde çalışmadığını belirttikleri görülmektedir. Birecik MYO öğrencilerinin %12.2 ile 6 öğrencinin ailesinden turizmde

çalışan/çalışanların bulunduğu ve %87.8 ile 43 öğrencinin ise ailesinden kimsenin turizmde çalışmadığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 12. Turizm Alanında Ailenizden Çalışan Kimse Var mı?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Aile	Evettir	39	26.7	26	22.4	6	12.2
	Hayır	107	73.3	90	77.6	43	87.8

Araştırmaya katılanların okullarında verilen turizm eğitiminin teorik ve pratik dengesini nasıl buldukları değişkeninin dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %30.8 ile 45 öğrencinin teori-pratik dengesini yeterli buldukları, Harmancık MYO öğrencilerinin %25.0 ile 29 öğrencinin teori-pratik dengesini yeterli buldukları ve Birecik MYO öğrencilerinin %40.8 ile 20 öğrencinin teori-pratik dengesini yeterli buldukları görülmektedir.

Tablo 13. Okulunuzun Verdiği Eğitimin Teorik-Pratik Dengesini Nasıl Buluyorsunuz?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Denge	Yeterli	50	34.2	29	25.0	20	40.8
	Pratik fazla	14	9.6	16	13.8	-	-
	Teorik fazla	37	25.4	33	28.4	13	26.5
	Yetersiz	45	30.8	38	32.8	16	32.7

Araştırmaya katılanların okullarında verilen turizm eğitiminin onları mesleğe hazırlama konusunda yeterli görüp görmedikleri değişkeninin dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %69.2 ile 101 öğrencinin kısmen yeterli buldukları, Harmancık MYO öğrencilerinin %70.7 ile 82 öğrencinin kısmen yeterli buldukları ve Birecik MYO öğrencilerinin %49.0 ile 24 öğrencinin kısmen yeterli buldukları görülmektedir.

Tablo 14. Okulunuzda Aldığınız Eğitim Sizi Mesleğe Hazırlamada Yeterli midir?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Eğitim	Yeterlidir	15	10.3	15	12.9	12	24.5
	Kısmen	101	69.2	82	70.7	24	49.0
	Yetersiz	30	20.5	19	16.4	13	26.5

Araştırmaya katılanların okullarında verilen turizm eğitiminde kullanılan araç-gereçleri yeterli görüp görmedikleri değişkeninin dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %45.9 ile 67 öğrencinin kısmen yeterli buldukları, Harmancık MYO öğrencilerinin %50.9 ile 59 öğrencinin kısmen yeterli buldukları ve Birecik MYO öğrencilerinin %59.2 ile 29 öğrencinin yetersiz buldukları görülmektedir.

Tablo 15. Okulunuzda Mesleğinizle İlgili Araç-Gereçler Yeterli midir?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Araç-Gereç	Yeterlidir	22	15.1	16	13.8	9	18.4
	Kısmen yeterli	67	45.9	59	50.9	11	22.4
	Yetersiz	57	39.0	41	35.3	29	59.2

Araştırmaya katılanların okullarında derse katılan öğretim elemanlarının mesleki bilgilerini yeterli görüp görmedikleri konusundaki dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %73.3 ile 107 öğrencinin öğretim elemanlarını/öğretmenlerini yeterli gördükleri, Harmançık MYO öğrencilerinin %62.9 ile 73 öğrencinin öğretim elemanlarını/öğretmenlerini yeterli gördükleri ve Birecik MYO öğrencilerinin %69.4 ile 34 öğrencinin öğretim elemanlarını/öğretmenlerini yeterli gördükleri belirlenmiştir.

Tablo 16. Derslerinize Giren Öğretim Elemanlarının Mesleki Bilgileri Yeterli mi?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Öğretim Elemanı	Evet	116	79.5	73	62.9	34	69.4
	Hayır	30	20.5	43	37.1	15	30.6

Araştırmaya katılanların okullarının mesleki ve teknolojik yenilikleri takip etmesini ve uyumunu nasıl buldukları konusundaki dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %20.5 ile 30 öğrencinin okullarını yeniliklere uyum sağlama konusunda yeterli gördükleri, %54.8 ile 80 öğrencinin okullarının yeniliklere uyum sağlama konusunda kısmen yeterli gördükleri ve % 24.0 ile 35 öğrencinin okullarının yeniliklere uyum sağlama konusunda yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Harmançık MYO öğrencilerinin %24.1 ile 28 öğrencinin okullarını yeniliklere uyum sağlama konusunda yeterli gördükleri, %62.1 ile 72 öğrencinin okullarının yeniliklere uyum sağlama konusunda kısmen yeterli gördükleri ve % 13.8 ile 16 öğrencinin okullarının yeniliklere uyum sağlama konusunda yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Birecik MYO öğrencilerinin %18.4 ile 9 öğrencinin okullarını yeniliklere uyum sağlama konusunda yeterli gördükleri ve %35.7 ile 17 öğrencinin okullarının yeniliklere uyum sağlama konusunda kısmen yeterli gördükleri ve % 45.9 ile 23 öğrencinin okullarının yeniliklere uyum sağlama konusunda yetersiz gördükleri belirlenmiştir.

Tablo 17. Okulunuz Mesleki ve Teknolojik Yenilikleri Takip Etmenizi Sağlıyor mu?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Mesleki ve Teknolojik	Evet	30	20.5	28	24.1	9	18.4
	Kısmen	80	54.8	72	62.1	17	35.7
	Hayır	36	24.7	16	13.8	23	45.9

Araştırmaya katılanların okullarında aldıkları eğitimi sektörde kariyer yapma konusunda yeterli görüp görmedikleri konusundaki dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %46.6 ile 68 öğrencinin okullarında aldıkları eğitimi sektörde kariyer yapma konusunda yeterli gördükleri ve %51.4 ile 75 öğrencinin okullarında aldıkları eğitimi sektörde kariyer yapma konusunda yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Harmançık MYO öğrencilerinin %45.7 ile 53 öğrencinin okullarında aldıkları eğitimi sektörde kariyer yapma konusunda yeterli gördükleri ve %54.3 ile 63 öğrencinin okullarında aldıkları eğitimi sektörde kariyer yapma konusunda yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Birecik MYO öğrencilerinin %44.9 ile 22 öğrencinin okullarında aldıkları eğitimi sektörde kariyer

yapma konusunda yeterli gördükleri ve %55.1 ile 27 öğrencinin okullarında aldıkları eğitimi sektörde kariyer yapma konusunda yetersiz gördükleri belirlenmiştir.

Tablo 18. Eğitiminizin Sektörde Kariyer Yapma Konusunda Yeterli mi?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Kariyer	Evet	71	48.6	53	45.7	22	44.9
	Hayır	75	51.4	63	54.3	27	55.1

Araştırmaya katılanların okulda aldıkları eğitim dışında meslekleri ile ilgili kurs, seminer vb. etkinliklere katılmaları konusundaki dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %77.4 ile 113 okulda aldıkları eğitim dışında meslekleri ile ilgili kurs, seminer vb. etkinliklere katıldıkları ve %21.2 ile 31 öğrencinin okulda aldıkları eğitim dışında meslekleri ile ilgili kurs, seminer vb. etkinliklere katılmadıkları görülmektedir. Harmançık MYO öğrencilerinin %74.1 ile 86 okulda aldıkları eğitim dışında meslekleri ile ilgili kurs, seminer vb. etkinliklere katıldıkları ve %25.9 ile 30 öğrencinin okulda aldıkları eğitim dışında meslekleri ile ilgili kurs, seminer vb. etkinliklere katılmadıkları görülmektedir. Birecik MYO öğrencilerinin %36.7 ile 18 okulda aldıkları eğitim dışında meslekleri ile ilgili kurs, seminer vb. etkinliklere katıldıkları ve %63.3 ile 31 öğrencinin okulda aldıkları eğitim dışında meslekleri ile ilgili kurs, seminer vb. etkinliklere katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 19. Mesleğinizle İlgili Kurs, Seminer, vb. Katıldınız mı?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Kişisel Gelişim	Evet	115	78.8	86	74.1	18	36.7
	Hayır	31	21.2	30	25.9	31	63.3

Araştırmaya katılanların mezuniyet sonrasında turizm sektöründe çalışmayı düşünüp düşünmedikleri ile değişkenin dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %74.4 ile 108 öğrencinin turizmde çalışmayı düşündükleri ve %23.3 ile 34 öğrencinin turizmde çalışmayı düşünmedikleri görülmektedir. Harmançık MYO öğrencilerinin %87.1 ile 101 öğrencinin turizmde çalışmayı düşündükleri ve %12.9 ile 15 öğrencinin turizmde çalışmayı düşünmedikleri görülmektedir. Birecik MYO öğrencilerinin %71.4 ile 35 öğrencinin turizmde çalışmayı düşündükleri ve %28.6 ile 14 öğrencinin turizmde çalışmayı düşünmedikleri görülmektedir.

Tablo 20. Mezuniyetinizden Sonra Turizm Sektöründe Çalışmayı Düşünüyor musunuz?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Gelecek	Evet	112	76.7	101	87.1	35	71.4
	Hayır	34	23.3	15	12.9	14	28.6

Araştırmaya katılanların turizm sektöründeki çalışma koşulları konusunda fikir sahibi olup olmamaları konusundaki dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %82.9 ile 121 öğrencinin turizm sektöründeki çalışma koşulları konusunda fikir sahibi

olduğu ve %15.1 ile 22 öğrencinin turizm sektöründeki çalışma koşulları konusunda fikir sahibi olmadıkları görülmektedir. Harmancık MYO öğrencilerinin %87.9 ile 102 öğrencinin turizm sektöründeki çalışma koşulları konusunda fikir sahibi olduğu ve %12.1 ile 14 öğrencinin turizm sektöründeki çalışma koşulları konusunda fikir sahibi olmadıkları görülmektedir. Birecik MYO öğrencilerinin %75.5 ile 37 öğrencinin turizm sektöründeki çalışma koşulları konusunda fikir sahibi olduğu ve %24.5 ile 12 öğrencinin turizm sektöründeki çalışma koşulları konusunda fikir sahibi olmadıkları görülmektedir.

Tablo 21. Turizm Sektörünün Çalışma Koşulları Konusunda Fikir Sahibi misiniz?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Fikir	Evete	124	84.9	102	87.9	37	75.5
	Hayır	22	15.1	14	12.1	12	24.5

Araştırmaya katılanların turizm sektöründe eğitilmiş işgücü eksikliği olup olmadığı konusunda ne düşündüklerinin dağılımlarına bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %74.0 ile 108 öğrencinin turizm sektöründe eğitilmiş işgücü eksikliğinin olduğunu ve %24.0 ile 35 öğrencinin turizm sektöründe eğitilmiş işgücü eksikliği olmadığını düşündükleri görülmektedir. Harmancık MYO öğrencilerinin %76.7 ile 89 öğrencinin turizm sektöründe eğitilmiş işgücü eksikliğinin olduğunu ve %23.3 ile 27 öğrencinin turizm sektöründe eğitilmiş işgücü eksikliği olmadığını düşündükleri görülmektedir. Birecik MYO öğrencilerinin %75.5 ile 37 öğrencinin turizm sektöründe eğitilmiş işgücü eksikliğinin olduğunu ve %24.5 ile 12 öğrencinin turizm sektöründe eğitilmiş işgücü eksikliği olmadığını düşündükleri görülmektedir.

Tablo 22. Turizm Sektörünün Eğitilmiş İşgücü Eksikliği Olduğunu Düşünüyor musunuz?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Kalifiye Eleman	Evete	111	76.0	89	76.7	37	75.5
	Hayır	35	24.0	27	23.3	12	24.5

Araştırmaya katılanların eğitim aldıkları okuldan memnuniyet düzeylerine katılım düzeylerine bakıldığında; Pınarhisar MYO öğrencilerinin %34.9 ile 51 öğrencinin eğitim aldıkları okuldan memnun oldukları, Harmancık MYO öğrencilerinin %37.1 ile 43 öğrencinin eğitim aldıkları okuldan memnun oldukları ve Birecik MYO öğrencilerinin %40.8 ile 20 öğrencinin eğitim aldıkları okuldan memnun oldukları görülmektedir.

Tablo 23. Bu Okuldan Memnuniyet Düzeyiniz Nedir?

		PMYO		HMYO		BMYO	
		N	%	N	%	N	%
Memnuniyet	Memnunum	51	34.9	43	37.1	20	40.8
	Kararsızım	56	38.4	52	44.8	8	16.3
	Mem. değilim	39	26.7	21	18.1	21	42.9

SONUÇ

Bu çalışma, uygulamanın kısıtları nedeniyle örneklem olarak üç üniversite ve ona bağlı üç meslek yüksekokulu öğrencileri seçilerek yapılmıştır. Konunun daha kapsamlı incelenmesi ve bulguların genellenebilir olması için gelecekte yapılacak araştırmanın kapsamı genişletilerek daha fazla sayıda üniversitenin tüm öğrencileri araştırma kapsamına alınarak gerçekleştirilebilir. Bu sınırlılıklar çerçevesinde; çalışmaya dâhil edilen öğrencilerden Pınarhisar MYO’nda okuyan öğrencilerin %29’nun sınav puanlarından, Harmancık MYO’unda okuyan öğrencilerin %70’inin mesleği sevmelerinden ve yine aynı şekilde Birecik MYO öğrencilerinden %40’nın mesleği sevmelerinden dolayı okullarını tercih ettikleri görülmektedir. Okulların tümünde okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun okulları hakkında bilgi sahibi olmadan tercihte buldukları, bilgi toplayan öğrencilerin ise başvurdukları bilgi kaynağı olarak eski mezunların olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin okullarını tercih öncesi ve sonrası fikirleri konusunda çok değişim olmamıştır. Öğrenciler mezun olduktan sonra turizm işlerinde çalışmak (%35) ve eğitimlerini lisans düzeyine taşımak (%40) istemektedirler. Birecik MYO öğrencileri hariç diğer iki okuldaki öğrenciler staj uygulamasını kendileri için faydalı bulmuşlardır. Öğrencilerin çok büyük bir bölümünün turizm sektöründe çalışan bir aile yakını bulunmamaktadır. Öğrenciler okullarında aldıkları eğitimin kendilerini mesleklerine hazırlamada “kısmen” yeterli bulmaktadırlar. Birecik MYO öğrencileri okullarındaki teknik araç gereçleri yetersiz bulmaktadırlar. Öğrenciler meslek derslerine giren öğretim elemanlarını mesleki bilgi ve beceri konusunda yeterli görmektedirler. Pınarhisar MYO ve Harmancık MYO öğrencilerinin %75’lik önemli bir kısmı meslekleri ile ilgili kurs ve seminerlere katılmışlardır. Öğrencilerin yine %75’lik çoğunluğu turizm sektöründeki çalışma koşulları hakkında bilgi sahibidir, sektörde turizm eğitimi almış kişilerin sayısının azlığından şikayetçilerdir ve kendilerinin bu eksikliği gidereceğini düşünmektedirler.

Elde edilen sonuçlar kapsamında meslek yüksekokullarında öğretim gören öğrencilerin okullarını ve programlarının tercihlerinde öne çıkan kriterlerin “sınav puanları” ve “mesleklerini sevmeleri” olduğu görülmektedir. Özellikle meslek liselerinden meslek yüksekokullarına geçişte uygulanan “sınavsız geçiş sistemi” öğrencilerin eğitim ve meslek tercihlerinde belirleyici olmaktadır. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğunun tercih ettikleri okulları ve programları sadece okulun “eski mezunlara” danışarak tercih ettikleri görülmektedir. Araştırmanın uygulandığı meslek yüksekokullarının “devlet üniversitesi” olması ve sınavsız geçişin etkisi okulların yeterli düzeyde gerekli mecralarda tanıtılmasını engellemektedir. Tercih sürecinde öğrenciler çevrelerindeki arkadaş ve öğretmenlerinin yönlendirmeleri ile sınırlı kalmaktadır. Öğrencilerin okullar ve programlar bazında bilgi kaynakları sadece okulların web siteleri olmaktadır. Bu konu öğrencilerin meslek ve program seçiminde özellikle dikkate alınması gereken bir noktadır. Ayrıca öğrenciler mezun olduktan sonra eğitim aldıkları alanda mesleklerine devam etmek ve aynı alanda lisans düzeyinde eğitim almak istemektedirler. Dikey Geçiş Sınavı (DGS) öğrencilerin lisans eğitimine devamlarında önemli bir eşittir. Öğrenciler mesleki eğitimlerinin yanısıra

DGS konusunda da bilgilendirilmeli ve lisans eğitimine devam etmek isteyen öğrenciler bu sınava yönlendirilmelidir.

Öğrencilerin mesleki eğitimleri sürecinde; sektör temsilcileri ile buluşturulması, mesleklerini bizzati yapan yönetici ve çalışanlar ile müzakerelerde bulunmaları, meslekleri ile ilgili sertifika ve kurslara dahil edilmeleri de öğrencilerin mesleklerini sevmeleri ve özgüvenlerinin artırılması açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akbaba A., Gürü B. E., Yaran M., ve Çimen H. (2006), Öğrencilerin öğretim elemanları ile ilgili kalite beklentileri: Akçakoca turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokulu örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9 (21) 9-21.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2013). Turizm işletmeciliği eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründeki istihdamla ilgili görüşleri ve sektördeki kariyer beklentileri (BTİÖYO örneği), *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.
- Baltacı, F., Üngören, E., Avsallı, H., ve Demirel, O. N. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitim memnuniyetlerinin ve geleceğe yönelik bakış açıların belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*. 4 (1) 17-25.
- Bilginoğlu, M. A., Atik, H., Türker, O., Pamuk, Y. ve Düzgün, R. (2002). Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri ilinin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısına etkileri. *E.Ü. Yayınları*, No: 135, Kayseri.
- Boylu, Y., (2009). Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri okullara ilişkin beklenti ve değerlendirmeleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 933-954.
- Erkuş, A. (2011). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Emir, O., Arslan S., ve Kılıçkaya Ş., (2008), Turizm işletmeciliği ve otelcilik programı öğrencilerinin staj uygulamaları hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi: Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 10 (11) 273 - 291.
- Görmüş, A. Ş., Aydın, S. ve Aydın, M. (2013). Yükseköğretim kurumlarında öğrenci şikâyetlerinin ve şikâyet yönetiminin değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (3): 170 - 194.
- Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin, S. ve Tetik, N. (2008). *Türkiye'de turizm eğitimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- İstanbulu Dinçer, F., Akova, O. ve Kaya, F. (2013). Meslek yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği programı öğrencilerinin kariyer planlaması üzerine bir araştırma: İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, 2, 42-56.
- Pelit, E. ve Güçer, E. (2006). Turizm alanında öğretmenlik eğitimi alan öğrencilerin turizm işletmelerinde yaptıkları stajları değerlendirmeleri üzerine bir araştırma, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 139-168.
- Theobald, W. (1994). *Global tourism the next decade*. Butterwort-Heinemann Ltd: Oxford.

-
- Timur, Alp. (1994), “Turizm eğitiminde darboğazlar”, dört yıllık turizm yüksek okullarında eğitim öğretim sorunları ve çözüm yolları, *Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu Hafta Sonu Semineri*, Ankara: Özkan Matbaacılık.
- Torun, İ., Öztürk, S. ve Gelibolu, L. (2009). Yöre halkının üniversiteye bakışı ve beklentileri: kars karkas üniversitesi örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (21): 169 – 189.
- Türkay, O. ve Yağcı K. (2007). Turizm eğitimi alan öğrencilerin okulda ve turizm sektöründe “öğrenme”lerinin sektörden ayrılma eğilimlerine etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (4) 219 – 246.
- Ünlüönen, K. ve Boylu, Y. (2009). Türkiye’deki örgün turizm eğitimine ilişkin rakamsal gelişmelerin değerlendirilmesi, *10.Ulusal Turizm Kongresi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- WEB 1: <http://www.osym.gov.tr/belge/1-19181/2013-osys-yuksekokretim-programlari-ve-kontenjanlari-ki-.html>. E. Tarihi: 24.06.2014.